

Berättelse

om hvad i rikets styrelse sedan sista riksdags sammanträde sig tilldragit;

gifven Stockholms slott å rikssalen den 17 Januari 1889.

Deklarationer mellan Sverige och Danmark angående ettdera rikets under- Deklarationer mellan Sverige och Danmark ang. fattigvård.
såtar, hvilka inom det andra riket komma i behof af fattigvård, hafva utfärdats i Stockholm den 13 och i Köpenhamn den 26 Juli.

Den af Kongl. Maj:t med åtskilliga främmande magter den 14 Mars 1884 afslutade konvention om internationelt skydd för undervattenstelegrafkablar har den 1 Maj trädit i kraft. Konventionens om skydd för undervattens-telegrafkablar trädande i kraft.

Rumänien har anmält sin anslutning från den 1 Juni till konventionen den 3 November 1880 angående utväxling af postpaket med tilläggsakt den 21 Mars 1885. Anslutningar till världspostföreningen m. m.

Tunis har från och med den 1 Juli tillträdit samtliga till konventionen om världspostföreningen hörande aftal, deklARATIONER och tilläggsakter.

Följande under tyskt skydd stående områden hafva likaledes vunnit inträde i världspostföreningen, nemligen Nya Guinea-sällskapets territorium, Vest-Afrikanska territoriet, Togo-territoriet och Marschallöarne.

Nederländernas ostindiska kolonier hafva från och med den 1 Oktober anslutit sig till den i Paris den 20 Mars 1883 afslutade konventionen om internationelt skydd för den industriella eganderätten. Nederländernas ostindiska koloniers anslutning till unionen för skydd af den industriella eganderätten.

Åtskilliga stor-
britanniska
koloniers an-
slutning till
konventionen
ang. skydd för
undervattens-
telegrafkablar.

Storbritanniska Regeringen har anmält, att kolonierna Canada, Newfoundland, Kap, Natal, Nya Syd Wales, Tasmanien, Vest-Australien och Nya Zeeland anslutit sig till konventionen angående internationellt skydd för undervattens-telegrafkablar.

Reglering af
riksgränsen
mot Ryssland.

En reglering af gränsen mellan Sverige och Ryssland har under sommaren verkstälts genom af Kongl. Maj:t och ryska Regeringen utsedda ombud samt afslutats den 15 September.

Skiljedom i en
mellan Kongl.
Maj:ts Rege-
ring och
Kongl. spanska
Regeringen
uppkom-
men tviste-
fråga.

Sedan Kongl. Maj:ts Regering och Kongl. spanska Regeringen öfverenskommit att till skiljedom hänskjuta den dem emellan uppkomna tvistefråga angående den nya spanska spritbeskattningens öfverensstämmelse med stadgandena i den mellan de förenade rikena och Spanien den 15 Mars 1883 afslutade handelstraktat, har den gemensamt utsedde skiljedomaren den 24 December afgifvit sitt utslag.

Kongress i
Frankfurt
a/M. för be-
handling af
frågor rörande
den inre sjö-
farten.

Kongl. Maj:t har genom ombud deltagit i kongressens för behandling af frågor angående den inre sjöfarten tredje sammanträde i Frankfurt a/M. i Augusti månad.

Godkännande
af åtskilliga
egyptiska lag-
förslag.

På framställning af egyptiska Regeringen har Kongl. Maj:t den 17 Januari, den 10 Februari och den 9 Oktober för de förenade rikenas del godkänt följande egyptiska lagförslag, nemligen: 1:o förslag till lag, bestämmande att afgifter för friköp från militärtjänst få användas till ökande af krigsbudgetens inkomster; 2:o förslag till lag angående utgiftsbudgetens ökande med ett anslag af 250,000 Eg. pd. till den s. k. dagsverkskyldighetens partiella aflösning; 3:o förslag till lag, bestämmande att afkastningen af vissa till medlemmar af Khedivens familj anslagna domäner ej kan tagas i mät.

Godkännande
af siamesiskt
lagförslag om
skydd för
varumärken.

På framställning af siamesiska Regeringen har Kongl. Maj:t den 24 April förklarar hinder från de förenade rikenas sida icke möta mot godkännande af ett siamesiskt lagförslag om skydd för och registrering af varumärken.

Godkännande
af siamesiskt
lagförslag an-
gående sprit-
handeln i
Siam.

Likaledes har Kongl. Maj:t den 28 Juli för de förenade rikenas del godkänt ett förslag till reglering af handeln med spritvaror i Siam jemte en vid förslaget fogad tariff för accisafgifter, under förutsättning likväl att de vinna jemväl öfrige traktatgande magters bifall, samt i sammanhang dermed

förklarar sig villig att låta den mellan de förenade rikena och Siam den 16 Juli 1883 afslutade deklaration angående reglering af handlu med spritvaror i Siam träda i kraft från och med den dag, som i samråd med siamesiska Regeringen och öfrige traktatagande magter framdeles kan varda bestämd.

Kongl. Maj:t har den 26 Oktober tillagt konsulatet i San Francisco ett årligt anslag till kontorskostnader utan redovisningsskyldighet. Reglering inom konsulatväsendet.

Berättelse angående rättsväsendet i riket för år 1887 har blifvit afgifven och i vanlig ordning till trycket befordrad. Berättelse angående rättsväsendet.

Under nedannämnde dagar har Kongl. Maj:t utfärdat följande, af Kongl. Maj:t föreslagna och af Riksdagen dels i oförändradt skick, dels med vissa förändringar antagna författningar, nemligen: Lagförändringar.

1888 den 14 Juni: lag angående ändrad lydelse af 34 och 144 §§ konkurslagen den 18 September 1862;

» den 21 September: lag angående upphörande af klockares brefbäringskyldighet;

» » » » förordning om upphäfvande af förordningen angående plikt och straff för dem, som försumma bevisande af katekesförhör, den 4 December 1765;

» » » » lag angående ändrad lydelse af § 30 i lagen angående tillsättning af presterliga tjänster den 26 Oktober 1883;

och har Kongl. Maj:t tillika i den ordning 87 § regeringsformen föreskrifver, med bifall till senast församlade Riksdags förslag, låtit

1888 den 8 Juni: utfärda lag angående ändrad lydelse af 59 § konkurslagen den 18 September 1862.

Sedan de förutsättningar, under hvilka öfverenskommits, att den internationella konventionen den 14 Mars 1884 angående skydd för undervattenskablar skulle träda i kraft den 1 Maj 1888, blifvit uppfyllda, har Kongl. Maj:t genom kungörelse den 27 April 1888 förordnat, att lagen angående skydd för undervattenstelegrafkablar af den 9 Januari 1885 äfvensom kungörelsen med vissa föreskrifter till beredande af skydd för sådana kablar af den 11 September 1885 skulle träda i kraft den 1 Maj 1888. Tillämpning af förut gifna lagbestämmelser och föreskrifter, åsyftande skydd för undervattens-telegrafkablar.

Frågan om Sedan Nya Lagberedningen, på sätt i den till Riksdagen den 19 Januari
ändring i vissa 1888 aflåtna berättelse omförmåles, till fullgörande af nådigt uppdrag afgifvit
delar af straff- lagen m. m. förslag till

- 1:o) lag angående ändring i vissa delar af strafflagen;
 - 2:o) lag angående ändring i vissa delar af strafflagen för krigsmagten den 7 Oktober 1881 samt
 - 3:o) förordning angående tillägg till gällande stadganden i afseende å frejd-
betyg, som af presterskapet meddelas;
- har Kongl. Maj:t beslutat infordra Högsta Domstolens utlåtande öfver ifrågavarande lagförslag.

Förslag till Sedan, på sätt af berättelsen till 1885 års Riksdag inhemtas, utsedde
stadga angående svenske och finske komiterade afgifvit förslag till stadga angående flottning
flottning af skogsalster i gränsloderna mellan konungariket Sverige och storfursten-
af skogsalster i gränsloderna mellan Sverige dömet Finland, har Kejslerliga Finska Senaten låtit uppgöra ett från komite-
i gränsloderna mellan Sverige rades i vissa delar afvikande förslag till sådan stadga; och har öfver sist-
och Finland. berörda förslag Högsta Domstolens yttrande infordrats.

Statistisk Af den utaf Kongl. Maj:t, på Riksdagens begäran, anbefalda statistiska
redogörelse utredning i fråga om utvidgad politisk rösträtt har andra och sista afdelnin-
angående val- gen utgifvits och intagits i serien Bidrag till Sveriges officiella statistik under
rätt till Riks- titel: »R.) Valstatistik VII: 2. Statistiska Centralbyråns underdåniga redo-
dagens Andra görelse angående valrätt till Riksdagens Andra Kammare år 1885. Andra
Kammare. afdelningen. Yrkesfördelning för röstberättigade.»

Angående Den af Kongl. Maj:t den 16 Juli 1886 förordnade komité för afgifvande
utvidgning af af förslag å enskilde tillhörig mark, som kunde befinnas erforderlig till ut-
renbetesfjällen vidgning af renbetesfjällen, har afgifvit slutligt utlåtande, hvilket öfverlemnats
i Jemtlands till Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Jemtlands län för att tjena till led-
län. ning vid de underhandlingar, som Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, enligt
hvad i berättelsen till 1888 års Riksdag finnes omförmåldt, fått sig ålagdt att
inleda med vederbörande jordegare om förvärfvande af erforderlig mark för
renbetesfjällens utvidgning.

På grund af särskilda framställningar har sedermera Kongl. Maj:ts be-
målde Befallningshafvande bemyndigats att för statens räkning afsluta köp af
39 särskilda, för ifrågavarande ändamål erforderliga fastigheter till ett sam-
manlagdt pris af 112,300 kronor.

Tvångsarbets- I anledning af Riksdagens skrifvelse den 9 Maj 1888 har Fångvårds-
anstalter för styrelsen anbefalts att skyndsamligen gå i författning om inrättande vid
lösdrifvare.

Svartsjö af en tvångsarbetsanstalt för lösdrifvare, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med derom af Styrelsen afgifvet förslag.

Derjemte har Fångvårdsstyrelsen erhållit bemyndigande att vidtaga nödiga åtgärder för öfverflyttning till andra centralfängelser af de i Landskrona centralfängelse nu förvarade straffarbetsfångar och för sistnämnda fängelses förändring till en tvångsarbetsanstalt för mindre arbetsföre, förut till straffarbete hållne tvångsarbetsfångar.

För att bereda minskning af den hos Svea Hofrätt befintliga balans af instämnda och vädjade mål har Kongl. Maj:t tillåtit nämnda Hofrätt att fortfarande till 1889 års slut arbeta å en division utöfver det å stat bestämda antal.

Tillökning af divisionernas antal i Svea Hofrätt.

I anledning af Riksdagens skrifvelse den 9 Maj 1888 har Nya Lagberedningen anbefalts att, när framdeles ifrågakomme att utarbete förslag till ny domstolsförfattning, i sammanhang dermed taga under öfvervägande frågan, huruvida Krigshofrätten borde indragas eller ombildas; och har Kongl. Maj:t, efter det krigshofrättsrådsemetet blifvit ledigt, med hänsyn till förenämnda beslut förordnat, att berörda embete icke för närvarande skulle återbesättas utan tills vidare och intilldess annorlunda bestämdes uppehållas på förordnande.

Angående Krigshofrätten.

Kongl. Maj:t har på derom gjord underdånig ansökning förordnat, att från början af år 1889 två lagtima ting skola årligen hållas i Gellivare lappmarks tingslag.

Angående lagtima tingen i Gellivare lappmarks tingslag.

Sedan Kongl. Maj:t, på sätt i den till Riksdagen den 18 Januari 1887 aflåtna berättelsen omförmåles, förordnat att Halmstads, Höks och Tönnersjö härads domsaga skulle utgöra två tingslag, bestående, det ena af Höks härad med tingsställe i Tjerby och det andra af Halmstads och Tönnersjö härad med gemensamt tingsställe i eller invid staden Halmstad, har Kongl. Maj:t bestämt att berörda reglering skall träda i verket den 1 Januari 1890.

Angående Halmstads, Höks och Tönnersjö härads domsagas fördelning i två tingslag.

Föreskrifter hafva meddelats angående förändrad organisation af Råd- stufvurätten och Magistraten i Mariestad; hvarjemte i afseende å aflönings- sättet för borgmästaren i Nora samt andre och tredje rådmännen i Jönköping nya bestämmelser blifvit meddelade.

Omorganisa- tion af råd- stufvurätt och magistrat m. m.

Sedan Kongl. Maj:t i nådigt bref den 12 November 1846 föreskrifvit, att Sigtuna stad vid dåvarande Borgmästaren C. W. Bahrmans afgång från tjen- sten skulle komma under landsrätt och i judicielt hänseende lyda under

Angående Sigtuna stads bibehållande vid egen jurisdiktion.

Erlinghundra häradsrätt, har Kongl. Maj:t, efter det Borgmästaren Bahrman afidit, uppå framställning af Sigtuna stad, med upphäfvande af förenämnda bref äfvensom ett af Kongl. Maj:t den 29 Februari 1848 för staden utfärdadt reglemente, förordnat att staden fortfarande skall bibehållas vid egen jurisdiktion; och har i sammanhang dermed lönestat för stadens Rådstufvurätt och Magistrat blifvit fastställd.

Inrättande af poliskammare i Malmö m. m. På grund af gjord framställning har Kongl. Maj:t meddelat föreskrifter angående inrättande af poliskammare i Malmö samt angående aflönings sättet för polismästaren och polisnotarien derstädes; i sammanhang hvarmed instruktion för polismästaren blifvit utfärdad.

Upphörande af magistrats rättighet att förordna boupptecknings- och arfskiftesmän. I enlighet med derom gjorda framställningar har Kongl. Maj:t, med stöd af förordningen den 1 Maj 1868 angående boupptecknings och arfskiftens upprättande i stad, förklarar, att magistratens rättighet att förordna boupptecknings- och arfskiftesmän skall upphöra i städerna Mariestad och Borås.

Reglering af rikets indelning. Den sedan några år tillbaka pågående reglering af oregelbundenheterna i rikets indelning har äfven under sist förflutna året blifvit fortsatt, och, hufvudsakligen på grund af de förslag, som i sådant afseende framstälts i det den 9 Oktober 1882 afgifna komitébetänkande, hafva under år 1888, på Justitiedepartementets föredragning, befintliga oregelbundenheter reglerats i 16 särskilda fall.

Arméns vapenöfningar. Arméns vapenöfningar hafva år 1888 omfattat: vid de garnisonerade trupperna: öfningar för befäl och manskap under de vanliga exercistiderna, hvarjemte rekrytbildningen under hela eller större delen af året fortgått samt skolor, afsedda för underbefälsbildningen, varit i verksamhet under den del af året, som icke sammanfallit med exercistiden; derjemte hafva detachementsöfningar företagits med trupper ur lifgardesbrigaden och under en längre öfningsmarsch, utförd vintertid, med en fältutrustad squadron ur lifgardet till häst, åtskilliga till fältutrustningen hörande persedlars fältduglighet underkastats lämpliga prof;

vid indelta infanteriet och Vermlands fältjägarecorps: rekrytmöte i 50 dagar — vid de till dåvarande 3:dje, 4:de och 5:te militärdistriktet hörande regementen och corpser i tvenne omgångar —; förberedande korpralskola vid de till 3:dje, 4:de och 5:te militärdistriktet hörande regementen och corpser i 50 dagar; befälsmöte för officerare i 18, för underofficerare i 13 samt

för korpraler och vicekorpraler i 10 dagar; möte för fältarbetens öfvande i 12 dagar; skjutmöte i 8 dagar; regementsmöte, hvarunder äfven utförts manskapets målskjutningsöfningar, i 22 dagar, utom vid de till 4:de och 5:te militärdistriktena hörande regementen och corpser, der detta möte varat endast 14 dagar; samt korpralskola i 100 dagar;

vid indelta kavalleriet: rekryt- och remontmöte: 100 dagar — vid skånska dragonregementet i tvenne omgångar — vid lifregementets husarcorps dessutom ett extra rekryt- och remontmöte och vid skånska husarregementet ett remontmöte i 100 dagar, hvarjemte äro sammandragna vid skånska husarregementet ett rekryt- och remontmöte och vid skånska dragonregementet ett remontmöte, båda afsedda att fortgå i 100 dagar och att afslutas under Februari månad 1889; befälsmöte för officerare i 15 och för underofficerare, korpraler och vicekorpraler i 10 dagar; möte för fältarbetens öfvande i 10 dagar; skjutmöte i 8 dagar; regementsmöte i 20 dagar, utom vid lifregementets dragon- och Jemtlands hästjägarecorpser, der detta möte varat i endast 12 dagar; och squadronsmöte till fot i 3 dagar;

vid beväringstrupperna: befälsmöte för officerare i 18, för underofficerare i 13 samt för korpraler och vicekorpraler i 10 dagar;

med beväringsmanskapet å fastlandet: första klassens beväringmöte: vid infanteriet och trängen i 21 dagar, vid kavalleriet, artilleriet och fortifikationsstrupperna i 36 dagar; andra klassens beväringmöte vid infanteriet och trängen i 15 dagar;

med beväringsmanskapet å Gotland: första klassens beväringmöte i 30 dagar samt andra och tredje klassernas beväringmöten i 12 dagar.

Till infanterikorpralskolan å Karlsborg hafva varit beordrade 185 elever. Indelta arméns infanterikorpralskola.

För sjukbärares uttagande bland infanteriets och artilleriets beväringmanskaper samt för sjukvårdspersonalens vid nämnda vapen utbildning och öfningar under de årliga mötena hafva nya föreskrifter, hvilka jemväl under år 1887 på försök tillämpats, blifvit fastställda till efterrättelse för framtiden. Föreskrifter angående sjukvårdspersonalens utbildning.

Till infanterivolontärskolan å Karlsborg, som började den 23 Juli 1888 och kommer att fortgå till slutet af Maj månad 1889, äro, för att begränsa kostnaderna för skolan, endast beordrade 396 elever, till följd hvaraf en del volontärer icke kunnat komma i åtnjutande af denna kommendering. Infanterivolontärskolan.

Till Norrbottens fältjägarecorps' volontärskola, som sedan den 8 Maj pågår vid Notvikens mötesplats, äro beordrade 44 elever. Norrbottens fältjägarecorps' volontärskola.

- Kavalleri- Till kavalleriskolan å Ladugårdsgärdet, som började den 16 Juli 1888
skolan. och i likhet med infanterivolontärskolan kommer fortgå till slutet af Maj 1889,
äro beordrade 64 elever.
- Fälttjenst- Fälttjenstövningar under tiden för regementsmötena, med trupper ur olika
övningar. regementen och af olika vapen gemensamt under ledning af vederbörande
generalbefälhafvare, hafva egt rum inom 1:sta och 2:dra militärdistriktet.
Fälttjenstövningar, gemensamma för trupper af alla vapen, hafva under
6 dagar, samlings- och uppbrottsdagar oräknade, hållits under förra delen af
September månad med lifgardesbrigadens samt 4:de och 5:te militärdistrikt-
ens trupper, med undantag af Vesternorrlands bataljon, äfvensom med ele-
verne vid krigsskolan, infanterivolontär- och korpralskolorna samt kavalleri-
skolan.
- Fältövningar Fältövningar hafva under sommaren varit anordnade för officerare af
för officerare. generalstaben och kavalleriet samt för officerare af alla vapen vid 1:sta och
2:dra militärdistriktet.
- Garnisonsför- Ur 1:sta och 2:dra militärdistriktens infanteriregementen och corps hafva
stärkning i utgått kommenderingar såsom garnisonsförstärkning i Karlskrona.
Karlskrona.
- Skjutskolan. Till skjutskolan hafva såsom elever varit beordrade 59 officerare, hvaraf
1 från flottan.
- Skolor för of- Till gymnastiska centralinstitutet äro såsom elever beordrade 31 office-
ficerares ut- rare, till ridskolan i kavallerikursen 11 och i beridareelevkursen 2 officerare
bildning. samt i infanteriofficerskursen 1 officer, till krigshögskolan 21 officerare samt
till artilleri- och ingenjörhögskolan 22 officerare.
- Kurs i fält- Till deltagande i en utbildningskurs i fältarbeten vid fortifikationen hafva
arbeten. varit beordrade 14 officerare och 14 underofficerare.
- Militärläkare- Vid allmänna garnisonsjukhuset i Stockholm har en militärläkarekurs
kurs. varit anordnad under omkring 3 månader, och hafva till genomgående af
densamma varit beordrade 5 läkare.
- Krigsskolan. Ifrån krigsskolan hafva under år 1888 utexaminerats 51 elever och så-
som elever dit beordrats 79 sergeanter ur arméns regementen och corps.
- Lärokurser i Till de kurser i hofbeslagskonst, som vid veterinärinstitutet i Stockholm
hofbeslags- och Alnarps landtbruksinstitut togo sin början den 1 sistlidne Oktober och
konst.

komma att fortgå till slutet af nästkommande Mars, hafva beordrats 15 man ur kavalleriet, fortifikationen och trängbataljonen.

Till de kurser för utbildning af sjukvårdssoldater, som i trenne omgångar dels egt rum under 1888 och dels ännu pågå intill slutet af nästkommande Mars, hafva beordrats tillsammans 60 elever.

Lärokurser för utbildning af sjukvårdssoldater.

Till efterrättelse i tillämpliga delar har blifvit anbefaldt förslag till reglemente för sjukvården i fält.

Sjukvården i fält.

För generalstabens verksamhet under år 1888 redogöres som följer:

Generalstabens verksamhet.

Inom kommunikationsafdelningen har, förutom arbeten i och för att noggrant kunna följa utvecklingen af svenska jernvägsnätet jemte andra kommunikationsmedel, hvarvid trafikförhållandena vid vissa banor studerats på platsen af särskild derför kommenderad officer, en förut under arbete varande plan till koncentrerung af svenska armén fullbordats. Derjemte har inom afdelningen blifvit utarbetad den plan, som lades till grund för trupptransporterna till och från fälttjenstöfningarne i Upland 1888.

Å militärstatistiska afdelningen hafva arbetena fortgått efter fastställd plan.

Krigshistoriska afdelningen har fortfarande varit sysselsatt med förarbeten till historien öfver Sveriges krig 1808—1809. Samtidigt med att krigsarkivets ordnande har fortgått enligt fastställd plan, har en omfattande undersökning rörande inskriptionerna på arméns fanor och standar påbörjat. Utarbetandet af det militära sakregistret har fortskridit till 1748. Af originalhandlingar har arkivet dels genom köp och dels genom gåfvor åt sig förvärfvat 1 bundt och 9 kartor. Dessutom hafva åtskilliga afskrifter verkstälts, inom och utom riket.

Topografiska afdelningens arbeten hafva omfattat:

Astronomisk bestämning af polhöjd och azimuth vid en triangelpunkt inom 1:sta ordningens triangelnät i Vesterbottens lappmarker samt longitudsbestämning medelst telegraf emellan Stockholm och Hernösand;

triangelmätning af 1:sta ordningen, hvarigenom förbindelse vunnits emellan meridiankedjan genom Vesterbottens lappmarker och norska triangelnätet, samt af 2:dra ordningen inom Dalsland och norra delen af Göteborgs och Bohus län samt i Gestrikland;

fältmätning i skalan 1:50,000 öfver ett område af omkring 31 kvadratmil, hvarigenom fältmätningen öfver ön Gotland blifvit fullbordad, samt i skalan 1:20,000 en kvadratmil i trakten omkring Tingstäde på nämnda ö;

höjdmätning, kontroll- och detaljafvägningar dels på Gotland och dels inom Vermlands län för de under utgifning varande ekonomiska häradskartornas förseende med höjdsiffror.

Afdelningen har under året offentliggjort bladen Jönköping, Askersund och Karlstad af generalstabens karta öfver Sverige samt 2:dra bandets 1:sta häfte af afdelningens geodetiska publikationer.

Dessutom har vid afdelningen utförts rit- och gravyrarbeten för Norrbottens läns kartverk.

Fästnings- och positionsartilleriet. För fästningsartilleriet hafva anskaffats 1 st. 16-cm. kanon och 1 st. 16-cm. lavett, och för positionsartilleriet 18 st. 12-cm. ammunitionsvagnar.

Fältartilleriet. För fältartilleriet hafva anskaffats: 24 st. 8-cm. kanoner, 32 st. 8-cm. lavetter, 32 st. 8-cm. föreställare, 8 st. 8-cm. ammunitionsvagnar, 9,600 st. 8-cm. projektiler och 1,500 st. 7-cm. projektiler.

Derjemte hafva 8-cm. lavetter, föreställare och ammunitionsvagnar ^{m/74} för framladdningskanoner blifvit förändrade för 6 st. 7-cm. kanoner ^{fm/87}, och äro dylika fordon under ändring för ytterligare ett 7-cm. ridande batteri ^{fm/87}.

Packvagnar hafva blifvit ändrade för 13 st. divisionsstaber vid fältartilleriet och 7 st. 8-cm. batterier samt utredning anskaffats för dessa staber, hvarjemte rid-, anspans och stallpersedlar blifvit anskaffade för 3 st. 8-cm. liniebatterier samt öfrig utredning för 4 st. 8-cm. reservbatterier. Under förändring äro derjemte ammunitionsvagnar för 8 st. 8-cm. reservbatterier samt infanteriammunitionsvagnar för 2 st. ammunitionskolonner.

För samtliga ofvanstående leveranser hafva endast bruk och verkstäder inom riket blifvit anlitade.

För fältartilleriet hafva dessutom anskaffats 6 st. 7-cm. kanoner ^{fm/87} från etablissementet Cail i Paris.

Krut. Från Torsebro krutfabrik har levererats 5,200 kg. handgevärskrut och från Åkers krutbruk 25,000 kg. 5-mm. krut samt 560 kg. handgevärskrut.

Patron-tillverkningen. Vid ammunitionsfabriken har under året tillverkats:
3,753,000 st. skarpa patroner till 1867 års gevär, och
1,781,000 st. lösa d:o till d:o d:o

hvarjemte tillverkningen omfattat kulor, blinda patroner, tändhattar, revolverpatroner, rör af olika slag äfvensom skrot.

Från firman Em. & L. Nagaut i Liège hafva levererats 2,600 st. 1887 års revolverar samt 360,000 st. skarpa patroner till 1887 års revolver.

Gevärs-tillverkning. Vid Karl Gustafs stads gevärsfaktori hafva tillverkats delar till 1867 års gevär, jerndelar till rid- och anspanspersedlar för artilleriet samt ny målskjutningsutredning för armén; hvarjemte 1,800 st. 1864—1868 års gevär hafva

förändrats och 489 st. äro under förändring till karbiner för kavalleriet, äfvensom 250 st. 1867 års gevär blifvit ändrade till 8-mm. gevär för anställande af försök.

Vid Marma skjutfält är under uppförande en matsalspaviljong för officerare, och på Refvinge har ett gevärsförråd blifvit uppfördt för södra skånska infanteriregementet samt i Hernösand ett kruthus för Svea artilleriregemente.

Byggnads-
arbeten för
artilleriet.

I öfverensstämmelse med fastställd plan hafva dels arbetena å ammunitionsmagasinet N:o 2 påbörjats, dels arbetena för slutvärnshvalfvadens ordnande fortgått och dels sandtäckningen å slutvärnshvalfven pålagts, så att å den återstående delen af östra längan samtliga hvalf numera äro jordtäckta. Jordfyllningen i fältvallen har fortgått kring rundningen mellan linierna I och II och är nu afslutad samt vapenplatsen ordnad. Fältvallen framför linien I är till hela sin massa uppkastad, hvarjemte utgräfning af våta grafven framför denna linie påbörjats samt skyddande terrängdelar framför anfallsfronten afschaktats.

Karlsborgs
fästning.

De förberedande arbetena å Vaberget hafva påbörjats.

Ombyggnaden af Grahamska verkstadsbyggnaden i Visby till kasern m. m. har fullbordats.

Gotland.

Batteriet litt. A. nära Rindö redutt har blifvit fullbordadt, hvarjemte dels arbetena på batterierna 34 a. och 34 b. å midten af Rindön samt på krutbatteriet litt. B. vid Oscar Fredriksborg och dels tänd- och lyftstationer för minförsvaret å Sandö och Rindö blifvit påbörjade; äfvensom en kajbyggnad utmed Strandgatan i Vaxholms stad blifvit utförd.

Stockholms
skärgård.

Af fotgardesregementenas nya kasernetablisement har det vestra fullbordats samt blifvit af Hans Maj:t Konungen den 31 sistlidne Oktober öfverlemnadt till Svea lifgarde. Å det östra etablisementet hafva schaktnings- och sprängningsarbeten blifvit fullbordade samt båda kasernflyglarne och mellanliggande kanslibyggnad uppmurade samt kommit under tak. Det gemensamma bad- och verkstadshuset är äfven uppfördt. Schaktnings- och sprängningsarbeten för närmast omgifvande gator äro afslutade och de från Linnégatan till kasernterrassen ledande hufvudtrappor fullbordade.

Stockholm.

Vid pontonierbataljonens kasern hafva uppförts dels stommen till en för verkstadslägenheter afsedd tillbyggnad å bataljonens ridhus och dels en mindre laboratoriebyggnad. Å Laxön har för bataljonen blifvit uppsatt en mindre verkstads- och torkbyggnad.

Vid trängbataljonens kasern har kasernområdets planering fullbordats samt ett vagns- och förrådsskjul blifvit uppfördt.

Fortifikationspersonalens öfningar. Fortifikationsstabens fältöfningar, i hvilka deltagit 5 officerare och 2 underofficerare, hafva pågått under tiden den 3 Augusti—13 September i trakten mellan Sigtuna och Enköping.

Fortifikationstruppernas öfningar hafva i hufvudsak bedrivits efter samma grunder som förlidet år. En instruktions-bataljon har varit sammandragen vid Laxön under en del af Juli samt hela Augusti månad.

I de fälttjenstöfningar för trupper af alla vapen, som under September pågått, hafva deltagit från pontonierbataljonen 1 fältingeniörkompani om 2 plutoner samt 1 krigsbryggeekipage äfvensom fältsignalkompaniet samt från sappörbataljonen 1 fältingeniörkompani om 3 plutoner.

Tio officersaspiranter från Väg- och Vattenbyggnadscorpsen hafva genomgått en 3 månaders praktisk militärkurs vid pontonierbataljonen samt derefter en 2 månaders teoretisk kurs.

Från infanteriet hafva 14 officerare och 14 underofficerare genomgått en utbildningskurs vid ingenjörtrupperna.

Brefdufvestation. Vid brefdufvestationen å Karlsborg har pågått tränering af brefdufvor.

Fortifikationsofficerares kommandering utrikes. Flere af fortifikationens officerare hafva under längre eller kortare tid af året varit kommenderade till utrikes ort i och för militära studier m. m.

Krigsbryggemateriel. Arbetena å krigsbryggeekipaget N:o 3, nytillverkning, äfvensom komplettering af öfriga ekipage hafva fortgått så, att samtliga 6 krigsbryggeekipagen äro fullständiga med användande af alla äldre pontoner.

Samtliga dessa arbeten hafva utförts af fortifikationstrupperna i egna verkstäder.

Fälttelegrafmateriel. Jemväl fälttelegrafmaterielen har genom under år 1888 skedd komplettering blifvit fullständig för fyra afdelningar, med undantag af en del utredning till fälttelegrafafdelningarne N:is II och III, som är afsedd att under nästa år anskaffas för underhållsmedlen.

Skanstygsmateriel. Under år 1888 har ytterligare ett fast skanstygsförråd N:o V blifvit uppsatt samt förlagdt å Frösön i Jemtland, hvarjemte omkring 250 st. bärbara skanstygs anskaffats för ingenjörtrupperna.

Skarpskytteväsendet. Ett antal skytteföreningar och skyttegillen inom olika delar af riket hafva erhållit understöd för anordnande af skjutbanor m. m. Åtskilliga hittillsvarande skarpskytteföreningar hafva anmält att de förändrats till skyttegillen.

Åtskilliga åtgärder hafva vidtagits för fortsatt genomförande af den nya organisationen utaf arméns veterinärstat. Arméns veterinärstat.

Likaledes hafva anordningar blifvit vidtagna för uppsättande dels vid Norrbottens fältjägarecorps af ett kompani volontärer och dels af den nya fästningsartilleribataljonen å Vaxholm—Oscar Fredriksborg, som erhållit namnet af Vaxholms artillericorps. Volontärkompani vid Norrbottens fältjägarecorps. Vaxholms artillericorps.

Åtskilliga af Kammarkollegium gifna utslag angående rotering af hemman och lägenheter hafva enligt gällande föreskrifter blifvit Kongl. Maj:ts pröfning underställda, och har Kongl. Maj:t låtit vid de underställda utslagen bero; hvarjemte åtskilliga mål angående rotering blifvit genom besvär dragna under Kongl. Maj:ts pröfning. Rotering.

Åkers krutbruk med dertill hörande byggnader och inventarier m. m. har blifvit för kronans räkning inköpt. Åkers krutbruk.

Ändrade bestämmelser hafva blifvit meddelade i fråga om den ständiga indelningen i fred af arméns trupper m. m. Arméns indelning.

På föredragning af chefen för Landtförsvarsdepartementet hafva följande författningar af Kongl. Maj:t utfärdats: Utfärdade författningar.

den 3 Februari: kungörelse angående ändrad lydelse af den vid förordningen den 16 Juli 1886 angående rikets indelning i områden för värnpligtiges inskrifning m. m. fogade tabell I; *den 23 Mars:* kungörelse angående ändring i Kongl. kungörelsen den 5 November 1886 om rättighet för officersaspirant att undergå kompletteringsexamen i matematik vid arméns skolor eller deremot svarande informationsverk, m. m.; *den 31 Maj:* kungörelse angående ersättning i vissa fall åt värnpligtige för inställelse vid inskrifningsförrättningar och samlingsplatser; kungörelse angående förändrad lydelse af punkt. 2 mom. b i grunderna för armébefälets pensionering; *den 12 Oktober:* kungörelse angående styresmannens för Åkers krutbruk straffmyndighet i disciplinmål, m. m.; *den 19 Oktober:* kungörelse angående nya portions- och rationsstater för armén; *den 26 Oktober:* kungörelse angående upphäfvande af Kongl. förordningen den 13 Juni 1855 angående hvad i afseende på arméns sjukvård under fälttjenstgöring är att iakttaga och instruktionen den 12 Januari 1856 för de vid armén i fält tjenstgörande läkare; *den 9 November:* kungörelse angående förändrad uppställning af den vid förordningen den 16 Juli 1886 angående rikets indelning i områden för värnpligtiges inskrifning m. m. fogade tabell I; och *den 23 November:* förnyade nådiga reglementen för

arméns pensionskassa; för arméns nya enke- och pupillkassa; samt angående lån utur arméns pensionskassor.

Utrikes anstälde och kommanderade officerare m. fl.

Af de i utländsk örlogstjenst anstälde officerare af Kongl. flottan har en, efter slutad anställningstid, under år 1888 återkommit till fäderneslandet. Under samma år hafva två officerare vunnit anställning i sådan tjenst och utgör antalet af de för närvarande i främmande örlogstjenst anstälde sjöofficerare fem. Derjemte hafva under det förflutna året vid olika tillfällen officerare af Kongl. flottan samt tjenstemän af mariningeniörstaten varit utsända dels till Berlin och Kiel för beställning och besigtning af bronsminor, dels till Kruppa-Mühle för besigtning af bomullskrut.

Flottans öfningar och undervisningsverk.

Under senaste med den 30 September 1888 tilländalupna undervisnings- och öfningsår hafva följande flottans fartyg varit använda: fregatten Vanadis under $4\frac{1}{2}$ månader för öfvande af sjökrigsskolans kadetter och manskapet vid Stockholms exercisskola; korvetten Norrköping under $5\frac{1}{2}$ månader för öfning af manskapet vid Karlskrona exercisskola och den värfvade stammen vid båda stationerna samt för pröfning af aspiranter till sjökrigsskolan; fyra briggar under $3\frac{1}{2}$ månader för skeppsgossarnes öfning. Skjutskolans afdelning, förlagd i Karlskrona skärgård, har under en tid af vid pass $2\frac{1}{2}$ månader öfvats ombord å skolfartyget Stockholm samt å 2 kanonbåtar. Minafdelningen, förlagd vid Oaxens minposition, har öfvats omkring $2\frac{1}{2}$ månader och har till denna användts logementsfartyget Lagerbjelke, 2 stångminbåtar, 1 ångkranpråm jemte erforderligt antal roddbåtar och pråmar, hvarjemte 2 kanonbåtar och 2 stångminbåtar varit ställda till vederbörande stationsbefälhafvares förfogande för utförande af minöfningar vid stationerna. För de flottan tilldelade *värnplågtige* hafva skolfartyget Stockholm och korvetten Eugenie användts såsom logementsfartyg, det förra vid Karlskrona och det senare vid Stockholms station.

Under Juli och Augusti månader har en *eskader* — bestående af ångfartyget Valkyrian såsom chefsfartyg, pansarbåten af 1:sta klassen Svea, två 2:dra klassens samt tre 3:dje klassens pansarbåtar, tre 1:sta klassens kanonbåtar jemte fyra 1:sta klassens minbåtar, tre 2:dra klassens kanonbåtar samt minöfningsfartyget Ran jemte fyra 2:dra klassens minbåtar — varit sammandragen för att utföra rekognoserings- och krigsöfningar samt minbåtsanfall m. m. i Södermanlands och Östergötlands skärgårdar. Chefsfartyget Drott har under en tid af 1 månad 10 dagar användts för diverse ändamål dels i Stockholms skärgård, dels i Östersjön; kanonbåten Alfild är för närvarande stationerad vid rikets westkust för bispringande af nödställda fartyg och fiskarbåtar samt för uppehållande af ord-

ning under pågående sillfiske; korvetten Saga är sedan sistlidne September månad utsänd på expedition till Södra Amerika och Goda Hoppsudden.

Vid början af läsåret 1887—1888 utgjorde antalet kadetter vid *sjökrigsskolan* 65, af hvilka 9 under Oktober 1888 utexaminerats och befordrats till officerare vid Kongl. flottan och 2 i Kongl. flottans reserv. En kadett har under läsåret blifvit på målsmans begäran entledigad från skolan och 15 ynglingar vunnit inträde i densamma, hvadan sålunda lärjungeantalet nu utgör 68.

I *skeppsgosseskolan* har undervisning meddelats åt 246 skeppsgossar, af hvilka 25 utexaminerats och 15 af annan orsak afgått från skolan.

Vid *exercisskolan* i Karlskrona hafva 650 man, deraf 189 tillhörande värfvade stammen, och vid exercisskolan i Stockholm 301 man, deraf 112 tillhörande värfvade stammen, erhållit undervisning, af hvilka vid förstnämnda station 276 man och vid sistnämnda 233 man blifvit approberade. Dessutom hafva vid Karlskrona stations exercisskola 3 underlöjtnanter genomgått befälskurs och 10 reservofficersaspiranter militärkurs.

Uti *underbefälsskolan* i Karlskrona har undervisning meddelats 63 man, af hvilka 47 approberats; vid Stockholms station hafva undervisats 52 man, af hvilka 47 blifvit approberade.

Vid *minskolan* i Karlskrona hafva 2 officerare, 6 underofficerare och 14 man af gemenskapen undervisats. Af dessa hafva alla approberats utom 4 man af gemenskapen. Vid Stockholms stations minskola hafva 4 officerare och 15 man af gemenskapen erhållit undervisning, och hafva alla utom 2 man af gemenskapen approberats.

Vid rikets navigationsskolor hafva under läsåret 1887—1888 varit inskrifne: i navigationsafdelningen 258 elever, af hvilka 134 utexaminerats såsom styrmän och 71 såsom sjökaptener, samt i maskinistafdelningen 180 elever, af hvilka 47 aflagt examen såsom maskinister, 14 såsom öfvermaskinister, 112 såsom ångfartygsbefälhafvare och 3 såsom lokomotivförare. Antalet af dem, som, utan att hafva varit såsom elever inskrifna, åtnjutit undervisning i navigationsskolorna, utgör 45. Af dessa hafva 3 aflagt examen i styrmans-, 6 i sjökaptens-, 13 i maskinist-, 1 i öfvermaskinist- samt 22 i ångfartygsbefälhafvareklassen.

Navigationsskolorna.

Å fregatten Vanadis samt korvetten Saga, begge tillhörande *Karlskrona* station, hafva åtskilliga ändringar såväl i inredning som bestyckning egt rum i ändamål att använda den förra såsom öfningsfartyg för sjökrigsskolans kadetter och den senare för expeditioner till aflägsnare farvatten. Byggnadsarbetet å minkontors-, sjöinstrument- och sjökarteförrådshuset är afslutadt äfvensom inredningsarbetet å byggnaden för förvarande af elektriska lysapparater. En spårväg till minetablisementen är under anläggning och för ar-

Fartygs-, hus- och andra byggnader.

tilleridepartementets verkstäder har anskaffats och blifvit uppsatt en ångmaskin med ångpanna och fläkt. Å fästningen Kungsholmen har en underjordisk frostfri ledning för destilleradt vatten blifvit anlagd.

Vid *Stockholms* station hafva byggnadsarbetena å minbåtarna Bygve och Bylgia samt 7 st. ångslupar pågått och de förstnämnda blifvit satta i sjön. Dessutom hafva erforderliga reparations- och underhållsarbeten blifvit vid begge stationerna utförda dels å hus och byggnader, dels å flottans, lotsverkets, sjökarteverkets m. fl. verks fartyg och båtar.

Byggnadsarbetet å pansarbåten Göta, hvartill erforderlig pansarplåt blifvit bestäld hos firman Schneider & Cie i Creusot, har under år 1888 pågått delsvid Motala mekaniska verkstad, dels vid Lindholmens verkstad vid Göteborg. Det vid Göteborgs mekaniska verkstad för sjökarteverkets räkning beställda nya sjömätningarfartyget Falken har under samma år blifvit levererad.

Artillerimateriel, projektiler, minor m. m.

Under år 1888 hafva för flottans räkning anskaffats: nio 12 cm. och en 65 mm. kanon, nio tubkanoner, fyra kulsprutor och 1,000 revolverar, äfvensom sju lavettage samt 3,810 st. projektiler till kanoner af olika kalibrar. Af patroner hafva anskaffats 105,800 st., deribland 70,000 st. revolverpatroner och 20,000 st. 25 mm. kulsprutpatroner, samt af krut 5,000 kg. brunt prismatiskt, 6,000 kg. 15 mm. och 1,000 kg. 5 mm. krut; 21 st. sjelfgående minor hafva levererats från firma i Berlin.

Sjökarte-
verket.

Sjömätningarna i Stockholms läns norra skärgård hafva från föregående års slutpunkter vid Sladdarö i Öregrunds skärgård, Söderbodaviken vid östra sidan af Gräsön, Gåsgrunden och Norrskär fortsatts nordvart till något söder om Norrboda vid östra sidan af Gräsön samt i Öregrundsgrepen till Klockarebådan och Glupudden, omfattande en areal af 7 geografiska kvadratmil, hvarjemte lodningar till sjös blifvit utförda på en areal af $5\frac{1}{2}$ geografiska kvadratmil. Granskning och komplettering af sjömätningsskartorna öfver Bohus läns kuster och skärgårdar hafva från föregående års slutpunkter vid Väderöarne fortsatts nordvart och afslutats vid norska gränsen.

Under år 1888 hafva blifvit i koppar färdiggraverade två kustkartor öfver finska viken i skalan 1 : 200,000, en specialkarta öfver Hallands och Bohus läns kust samt två militärspecialkartor öfver Öregrunds skärgård i skalan 1 : 50,000, hvarjemte 14 förtoningsplåtar till en ny seglingsbeskrifning blifvit etsade i koppar. Under arbete äro en specialkarta öfver Bohuskusten och en militärspecialkarta öfver Öregrunds skärgård i skalan 1 : 50,000 samt förtoningsplåtar till ofvannämnda seglingsbeskrifning.

Å sjökarteverkets koppartryckeri hafva under året blifvit tryckta 7,100 sjökort och korrekturblad, 650 tilläggsblad och 1,380 militärspecialkartor.

Enligt de från vederbörande försäljningsagenter senast ingifna redovisningar har nettobeloppet af influtna medel för försålda sjökort uppgått till 10,789 kronor.

Under år 1888 har, utöfver förut befintliga 20 stationer för nederbörds-observationer, ytterligare en sådan station blifvit anordnad vid fyrplatsen å stora Carlsön. Antalet af de under nautisk-meteorologiska byrån ställda observationsstationer utgöres således för närvarande af 20 stationer för fullständigare meteorologiska observationer, 21 stationer för nederbörds-mätning och 16 för hydrografiska iakttagelser, af hvilka senare 9 äro fyrfartyg. Nautisk-meteorologiska byrån.

I likhet med föregående år hafva äfven under år 1888 meteorologiska observationsjournaler blifvit förda ombord å dels örlogs-, dels handelsfartyg, som seglat på aflägsnare farvatten. Sedan erforderliga utdrag af dessa journaler blifvit verkställda, hafva desamma afsändts till meteorologiska institutet i Utrecht.

De vid Varberg, Ystad, Kungsholms fästning och Landsort befintliga vattenhöjdmätningstationer hafva varit i oafbruten gång under hela året, samt observationerna å de af åtskilliga hushållningssällskap bekostade vattenhöjdmätningstationerna eller s. k. peglar i sjön Mälaren fortgått under den tid, is icke hindrat desammas verkställande.

Byråns bok- och instrumentförråd har blifvit ökad dels genom inköp, dels genom gåfvor från in- och utländska institutioner.

En större fyrbyggnad har under år 1888 påbörjats på norra hamnarmen vid Helsingborg på grund, som af staden upplåtits. Lotsverket.

Ett nytt fyrskepp, försedt med ångmaskin, ångmistsirén och öfverbyggt däck har under året blifvit färdigt och utlagdt vid grundet Kopparstenarne i stället för det der förut befintliga, mindre fyrskeppet, som befunnits för platsen mindre lämpligt.

På kronans bekostnad hafva i öfrigt anordnats nya fyrar på ett skär vid Grimskalle udde utanför Oskarshamn, på Ekö i Smålands skärgård, vid Burgsvik i närheten af Öja på Gotland samt på Eckerö i Bohus läns skärgård, hvarförutom smärre ändringar vidtagits med vissa andra fyrar.

På kommuners bekostnad hafva blifvit anordnade följande fyrar: en fyr på Ovädersudden vid Oskarshamn jemte två hamnlyktor i nämnda stad, två inseglingsfyrar vid Kivik på Skånes östra kust, hamnfyrar vid fiskelägena Vikhög och Borstahusen vid Öresund, fyra hamnlyktor vid Falkenberg, en fiskarefyr på Krokstads udde vid Båtefjorden i Halland samt en hamnfyr på den nya vågbrytaren vid Halmstad. Med vederbörligt tillstånd hafva ändringar vidtagits med Böttö fyr vid inloppet till Göteborg samt hamnlyktorerna i Kalmar.

Hönö lotsplats i Bohus län har indragits, hvaremot en tillfällig ny lotsplats inrättats vid Ekenäs, söder om Kalmar.

En farled har nyutprickats till Blankaholm på småländska kusten, hvarjemte sjömärken blifvit utsatta vid flera nyupptäckta grund i Bottniska viken äfvensom till kompletterande af förut utprickade farleder.

En ny lifräddningsstation, försedd med raketapparat, har anordnats vid Laxvik, söder om Halmstad, samt Visby lifräddningsstation, hvarest förut endast funnits raketapparat, förändrats till fullständig sådan station.

Flera för sjöfarten farliga fartygsvrak, synnerligast vid Falsterboref och Sandhammaren i Skåne, hafva genom lotsverkets försorg blifvit undanröjda.

Allmänna för-
fattningar.

Under år 1888 hafva följande allmänna författningar blifvit på chefens för Sjöförvarsdepartementet föredragning utfärdade, nemligen: *den 21 September* kungörelse angående förbättrad pensionering af personalen vid lotsstyrelsen och lotsverket; *den 9 November* kungörelse angående ändrad lydelse af §§ 3 och 4 i kungörelsen angående antagning m. m. af manskap vid sjömanscorpsens värfvade stam den 13 Juli 1888, samt *den 30 November* förnyad instruktion för lotsstyrelsen.

Rotering.

Under det förgångna året hafva åtskilliga hemman i Stockholms, Södermanlands, Kalmar samt Göteborgs och Bohus län blifvit roterade samt de af Kammarkollegium öfver roteringen utfärdade utslag understälts pröfning hos Kongl. Maj:t, som låtit vid utslagen bero.

Vakansätt-
ning inom
båtsmanshållet
samt rekryte-
ring vid flot-
tans värfvade
stam.

Enligt från Kongl. Maj:ts vederbörande Befallningshafvande inkomna uppgifter utgjorde de intill den 1 November 1888 vakanssatta nummer af båtsmanshållet 797. Under samma år uppgick antalet ansökningar om antagning i flottans värfvade stam till 691, deraf 51 från i tjenst varande båtsmän; och har af de sökande det enligt planen för ombildning af flottans sjömanscorps bestämda antalet 363 blifvit i den nya sjömanscorpsen anställdt.

Jordbruket.

Efter en ovanligt sträng, snödiger och långvarig vinter, som betydligt försenade vårbruket, följde en kylig sommar och höst med en på de flesta ställen, synnerligast i landets sydligare delar, ganska riklig nederbörd. Höstsåden, som endast i de sydligaste länen led nämnvärd skada genom vintern, utvecklade sig dock väl och lemnade i rikets öfriga delar tillfredsställande skörd af i allmänhet någorlunda god beskaflenhet. Vårstråsåden, som såddes ovanligt sent, visade likväl, med undantag för de nordliga länen, der försommaren var torr och kall, nästan öfverallt en synnerligen yppig växtlighet till följd af den

ymniga nederbörden och gaf en afkastning, som visserligen var till kvantiteten ganska tillfredsställande, men mångenstädes genom sen och ofullständig mognad och ogynnsamt bergningsväder blef till kvaliteten mindre god; i en stor del af Norrland blef denna säd icke mogen, utan måste skördas grön och användas till foder. Skörden af baljväxter blef äfven i allmänhet mindre tillfredsställande.

Gräs och andra foderväxter lemnade en god och i allmänhet välbergad skörd utom i de nordliga länen, der i följd af försommarens kyla och torka foderskörden anses hafva utfallit betydligt under medelmåttan.

Potatisen synes i rikets flesta delar hafva lemnat en svag skörd, nästan öfverallt skadad af frost och röta. Likaledes anses afkastningen af öfriga rotfrukter i allmänhet hafva utfallit mindre tillfredsställande.

Sedan Riksdagen till understöd åt s. k. landtmannaskolor (anstalter för lägre landbruksundervisning med hufvudsakligt ändamål att befrämja elevernas teoretiska utbildning) beviljat ett förslagsanslag af 15,000 kronor, hafva af detta anslag statsbidrag lemnats följande skolor, för hvilka särskilda stadgar blifvit af Kongl. Maj:t den 29 Juni 1888 fastställda, nemligen: vid Lunnevad i Östergötlands, Ebbetorp i Kalmar, Hemse i Gotlands, Ronneby i Blekinge, Önnestad i Kristianstads, Hvilan i Malmöhus, Skara i Skaraborgs, Molkom i Vermlands och Ope i Jemtlands län.

Landtmannaskolor.

Till husslöjdens befordran hafva under år 1888 vidtagits likartade åtgärder som under de närmast föregående åren. De anslag af statsmedel, som under året blifvit för detta ändamål utdelade till hushållningssällskapen, hafva utgjort 23,000 kronor, hvarjemte sällskapen och i flera fall äfven landstingen för ändamålet anvisat jemförelsevis betydliga belopp.

Husslöjden.

Vid sistlidna års industri-, landbruks- och konstutställning i Köpenhamn ådrogo sig de der utställda alstren af svensk husslöjd en synnerligen hedrande uppmärksamhet; och tre med statsmedel understödda institutioner för befordrande af husslöjd erhöilo äfven utställningens högsta pris.

De med bidrag af statsmedel i Skara, Halmstad, Kalmar, Vesterås, Örebro, Hernösand och Jönköping inrättade och underhållna kemiska stationerna för jordbrukets och näringarnas behof hafva under år 1888 varit i oafbruten verksamhet.

Kemiska stationerna.

Af det utaf Riksdagen för ändamålet beviljade extra anslag af 10,000 kronor hafva bidrag beviljats följande 18 frökontrollanstalter: i Stockholm, Upsala, Linköping, Jönköping, Kalmar, Kristianstad, Lund, Nydala i Hallands län, Borås, Venersborg, Skara, Örebro, Vesterås, Falun, Gefle, Hernösand, Ope i Jemtlands län samt Luleå.

Frökontrollanstalterna.

Fiskeri-
näringen.

Fisket har under år 1888 i allmänhet varit mindre gynsam, hvilket torde hafva förorsakats af de svåra isarne samt den sena och kalla våren. Så har strömmings- och sillfisket längs hela Östersjökusten utfallit under medelmåttan samt i södra Östersjön och Öresund slagit nästan alldeles fel. I Kattegat har deremot sillfisket på hösten varit någorlunda gifvande; och vid Bohus läns kuster var silltillgången under fisketiden 1887—1888 ymnigare än under den närmast föregående. Men detta oaktadt blef totalinkomsten af detta fiske något mindre, till följd deraf att prisen, oaktadt sillens i allmänhet bättre beskaffenhet, voro lägre. Dessa lägre priser synas hafva berott på den för transporten af färsk sill mindre gynsamma väderleken samt salteriegarnes tillbakadragenhet på grund af förut lidna förluster.

Särskilda vetenskapliga undersökningar för utrönande af vestkustsillens lekplatser m. m. hafva under hösten med understöd af statsmedel företagits.

För åstadkommande af enhet i fråga om handelsmärken för den saltade Bohus-sillen hafva åtgärder vidtagits. De inom Stockholms och Vesternorrlands län sedan ett par år tillbaka gjorda försök att genom undervisning och premiering samt kärkens stämpling införa bättre behandling af den saltade strömmingen hafva med stigande framgång fortgått.

Laxfisket i elfvarna har, så vidt uppgift derom inkommit, utfallit mindre gynsam än föregående år. Försök att för fångst af lax begagna drifgarn hafva med understöd af statsmedel anstälts vid kusten af Gefleborgs län.

För fiskhandelns befrämjande hafva *fiskeriagenter* varit anstälde i London och Berlin.

Vid ofvannämnda utställning i Köpenhamn voro från Sverige utställda en mängd fiskerinäringen berörande föremål, hvilka tilldrogo sig en förtjent uppmärksamhet.

Nya stadgar
för hushåll-
ningssällskap.

Kongl. Maj:t har den 7 December 1888 utfärdat nya stadgar för Vesternorrlands läns hushållningssällskap.

Flyttning af
landtbruks-
skolor.

Under år 1888 hafva de förut vid Stenby gård i Vestmanlands län och kungsladugården Vall i Gefleborgs län förlagda landtbruksskolor blifvit förflyttade, den förra till Tomta gård i Vestmanlands län och den senare till egendomen Runmo i Gefleborgs län.

Stuteri-
väsendet.

Vid de under år 1888 hållna besigtningmöten för prisbelönande af hästar hafva fastställda pris blifvit utdelade för 1,821 hästar, nemligen: 238 beskällare, 432 moderston och 1,151 unghästar, förutom de hästar, som af vederbörande nämnder prisbelönts med dertill af landsting och hushållningssällskap särskildt anslagna medel.

För statens stuteri och hingstdepoter hafva under samma år inköpts dels inom landet 9 hästar, nemligen 2 moderston, 1 äldre hingst samt 6 unghingstar och hingstfö, dels från utlandet 22 hästar, nemligen en fullblodshingst från England, 1 äldre hingst och 10 unghingstar från Mecklenburg samt 10 hingstfö från Hannover.

Den ekonomiska kartläggningen har fortsatts inom Nordmarks, Fryksdals och Elfdals härad af Vermlands län till en omfattning af något mer än 23 kvadratomil, hvarjemte stomkartor blifvit sammansatta öfver ett område af 23 kvadratomil inom Dalsland och nordligaste delen af Göteborgs och Bohus län.

Allmänna ekonomiska kartverket.

Sedan Vermlands läns landsting och hushållningssällskap anvisat medel för utgifning i tryck af ekonomiska häradskartor öfver länet, hafva de för sådan utgifning under år 1887 påbörjade redaktionsarbeten blifvit fortsatta till den omfattning, att under år 1888 kartorna öfver Ölme och Visnums härad blifvit i tryck utgifna och att graveringen af kartorna öfver Grums, Nyeds, Näs och Kils härad är i det närmaste fullbordad samt att kartorna öfver Gillbergs och Jösse härad äro under gravyr.

Inom Norrbottens län hafva arbetena å fältet omfattat dels mätning i för- ening med höjdbestämmelser medelst barometer öfver ett område af 32 kvadrat- nymil inom Korpilombolo, Öfver-Kalix och Öfver-Torneå socknar i och för plankartornas fullständigande med höjdbeteckning, dels ock revision och kom- pletteringsmätningar inom delar af Luleå och Piteå lappmarker till ett område af 37 kvadratomil.

Norrbottens läns ekono- miska kart- verk.

Af kartverket hafva under år 1888 blifvit offentliggjorda bladen Rostojaure, Naimakka, Torneträsk och Sjangeli samt titelblad, öfversigtskarta, register m. m., hvarjemte å heliografisk väg tagna tryckplåtar föreligga för bladen Soppero, Karesuando och Akka samt ytterligare åtta blad äro mer eller mindre full- ständigt bearbetade.

Under sommaren år 1888 hafva geologiska undersökningar utförts i skalan 1 : 50,000 inom Stockholms, Blekinge och Kristianstads län öfver en yta af 5,5 qv.-mil och i skalan 1 : 100,000 inom Jönköpings, Kalmar, Blekinge samt Göte- borgs och Bohus län öfver en yta af 12 qv.-mil.

Geologiska undersök- ningarna.

I Jemtlands samt Göteborgs och Bohus län hafva tillika s. k. praktiskt- geologiska arbeten bedrifvits.

Dessutom hafva öfversigtsresor, speciella arbeten för mossundersökningar, insamling af försteningar m. m. blifvit under samma sommar verkställda.

Under år 1888 har Kongl. Maj:t, på föredragning af chefen för Civil- departementet, utfärdat:

Författningar i hvarjehanda ämnen.

den 23 Mars kungörelse angående tillämpning på sjukdomen svinpest af bestämmelserna i förordningen den 23 September 1887 angående hvad iakttagas bör till förekommande och hämmande af smittosamma sjukdomar bland husdjuren; *den 27 April* kungörelse med föreskrifter i afseende å införseln till riket af lefvande svin; *samma dag* kungörelse angående villkoren för lån från odlingslånefonden; *den 18 Maj* förnyadt reglemente för de med understöd af statsmedel inrättade kemiska stationer för jordbruket och näringarnas behof; *den 31 Maj* kungörelse angående anslag till frökontrollanstalter; *samma dag* kungörelse angående ändringar i den för Styrelsen för statens jernvägstrafik den 5 November 1875 utfärdade förnyade instruktion; *den 22 Juni* kungörelse angående ändrad lydelse af 11 § i kungörelsen den 28 November 1884 angående kommissionärer för anskaffande åt tjenstehjon och andre af anställning inom eller utom riket; *den 24 Augusti* kungörelse angående Nederländernas ostindiska koloniers tillträde till unionen för skydd af den industriella eganderätten; *den 28 September* förnyad instruktion för Väg- och Vattenbyggnadsstyrelsen; *samma dag* kungörelse angående ändrad benämning å Styrelsen för statens jernvägstrafik; *samma dag* kungörelse angående ledningen af och tillsynen öfver statens jernvägsbyggnader; *samma dag* förnyad taxa på arfvode för förrättningar, som verkställas af tjenstemännen i väg- och vattenbyggnadsdistrikten; *den 19 Oktober* förnyad instruktion för läns-, stads-, distrikts- och andra civila veterinärer; *samma dag* taxa för veterinärs tjensteförrättningar; *den 26 Oktober* förordning angående ändrad lydelse af §§ 11 och 59 i förordningen om kommunalstyrelse på landet; *den 9 November* förordning angående förbud mot införsel till riket af varor med origtig ursprungsbeteckning; *den 16 November* cirkulär till Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i länen rörande ändring i cirkuläret angående bestämmande af maximibeloppet för entreprenadlegan m. m. den 21 Mars 1879; *samma dag* kungörelse angående ändring af 8 § 1 mom. af resereglementet den 11 Februari 1881; *den 30 November* kungörelse angående ändringar i byggnadsstadgan för rikets städer; *den 14 December* reglemente för de i statens tjenst anstälde instruktörer i boskapsskötsel och i mejerihushållning; *samma dag* reglemente för de i statens tjenst anstälde instruktörer i husslöjd; *samma dag* arfvodestaxa för de i statens tjenst anstälde instruktörer i boskapsskötsel, mejerihushållning och husslöjd.

Reglering af
länsmans-
distrikt.

Kongl. Maj:t har den 31 Maj 1888 förordnat, att Lima länsmansdistrikt af Kopparbergs län skall delas i två distrikt, benämnda det ena Lima distrikt och det andra Transtrands distrikt, samt den 14 Juni samma år förordnat, att Frosta härads östra länsmansdistrikt af Mahmöhus län jemväl skall delas i två distrikt, nemligen Frosta härads norra distrikt och Frosta härads östra distrikt, samt Sköns länsmandistrikt likaledes i två distrikt, benämnda det ena Sköns distrikt och det andra Timrå distrikt.

Sistnämnda dag har Kongl. Maj:t meddelat bestämmelser om förändrad benämning af länsmansdistrikten inom Gotlands län.

Förändrad benämning af länsmansdistrikt.

Kongl. Maj:t har fastställt regleringsplaner för Luleå stad, för oreglerade delar af Gefle stad och hela området för förstaden Strömsbro derstädes, för nordvestra stadsdelen i Örebro, för en del af det till staden Kristianstad hörande område, som benämnes Östra Ängar, för platsen Nya Kopparberget i Örebro län samt för viss del af Sollefteå municipaldistrikts område.

Fastställda regleringsplaner.

Kongl. Maj:t har förordnat, att ordningsstadgan för rikets städer skall tillämpas å visst område vid Hesseholms jernvägsstation äfvensom å ett i närheten af Långebro invid Kristianstad beläget område af egorna till hemmanen N:r 10 och 14 Härlöf; samt att ordningsstadgan, byggnadsstadgan och brandstadgan för rikets städer skola tillämpas å vissa områden vid Bollnäs och Tierps jernvägsstationer.

Angående tillämpning å visst område på landet af ordningsstadgan, byggnadsstadgan och brandstadgan för rikets städer.

Under år 1888 har understöd af statsmedel utgått för uppehållande af ångbåtsförbindelse mellan Stockholm, Vestervik och Libau; hvarjemte staten fortfarande lemnat bidrag till upprätthållande af vintertrafik mellan Gotland och Stockholm.

Statsbidrag åt ångbåtsförbindelser.

Kongl. Maj:t har under år 1888 beviljat 32 utländingar tillstånd att i riket idka handel eller annat näringsyrke.

Tillstånd för utländingar att i riket idka handel m. m.

Under år 1888 hafva till Patentbyrån inkommit 803 ansökningar om patent och 207 ansökningar om registrering af varumärken. Under samma tid har Patentbyrån meddelat 494 patent och registrerat 187 varumärken.

Patentbyrån.

Från odlingslånefonden har under år 1888 beviljats lån till ett sammanlagt belopp af 761,900 kronor.

Odlingslånefonden.

Bland de med allmänna medel understödda väg- och vattenbyggnadsarbeten hafva, enligt uppgift af Väg- och Vattenbyggnadsstyrelsen, under år 1888 följande blifvit såsom fullbordade af nämnda styrelse godkända, nemligen:

Allmänna väg- och vattenbyggnadsarbeten.

Vägbyggnader.

Blekinge län.

Vägförbättringen vid Silltorp å allmänna landsvägen mellan Skillinge och Lyckeby gästgifvaregårdar.

Hallands län.

Den del af väganläggningen emellan Anderstorp och gränsen mot Elfsborgs län vid Inseros, som sträcker sig från en på plankartan med bokstafven E be-tecknad punkt vid Hellesåker till Inseros.

Göteborgs och Bohus län.

Omläggning af vägsträckan Krokstad—Medbön å allmänna landsvägen från Krokstads kyrkobacke till Djupebäck vid länsgränsen mot Dalsland.

Omläggning af allmänna landsvägen från Qvistrums gästgifvaregård i Foss socken till gränsen mellan Häby och Svarteborgs socknar inom Tunge härad.

Anläggning af den del af ny väg från Henån till häradsvägen vid torpet Lerklef å Oroust, som sträcker sig från Henån till och med bron öfver Brattås-bäcken.

Elfsborgs län.

Anläggning af den inom Sundals härad fallande sträckan af ny väg från torpet Vrängen under Östra Stigen i Färjelanda socken till Ryrs kyrka.

Vägomläggningen på båda sidor om Ellenösjön och ombyggnaden af den öfver vattendraget ledande s. k. Sundsbron inom Torps socken.

Väganläggning mellan Göteborgs och Bohus läns gräns och socknevägen vid Trombäljen inom Frändefors socken.

Vermlands län.

Omläggning af sträckan Silbodals sockengräns—Åjeng å vägen från Håns tull vid norska gränsen genom Nordmarks härad till gränsen mot Gillbergs härad.

Omläggning af den sträcka af vägen emellan Långbanshyttan i Fernebo socken och Kosundet i Gåsborns socken, som faller inom Fernebo socken.

Omläggning af den del af vägen från Bjärns stenbro inom Karlanda socken till Jernskogs sockengräns, som sträcker sig från Bjärns stenbro till Vennacka.

Vägomläggning mellan Harnäs gästgifvaregård i Silleruds socken och grän-sen mot Elfsborgs län vid hemmanet Kasen i Vårviks socken.

Östergötlands län.

Iståndsättande af vägen från Borghamn förbi Rogslösa kyrka till allmänna vägen i Dals härad.

Vägomläggning från Måla by i Kisa socken till Ulrika kyrka.

Förbättring af vägen mellan Boxholm och Karsbotorp i Åsbo socken.

Jönköpings län.

Omläggning af vägen mellan Aspö och Vrånghult inom Alsheda socken.

Förbättring af vägen från Holma och Mücklamo till Grimstorps jernvägsstation inom Sandsjö socken.

Omläggning af häradsvägen från Burseryd genom Burseryds och Vilstads socknar till jernvägsstationen Smålands stenar.

Kalmar län.

Väganläggning från Fagerhult till Ekabo i Fagerhults socken och Handbörds härad.

Skaraborgs län.

Omläggning af häradsvägen mellan Gellsebo och Danzig inom Mölltorps socken.

Förbättring af allmänna landsvägen vid Husaby kyrka och Öredals egendom i Hangelösa socken.

Stockholms län.

Omläggning å vägen från Marma gästgifvaregård till Knifsta jernvägsstation samt å sidovägen Skräddarbo—Brunnby i Knifsta, Östuna och Lagga socknar.

Upsala län.

Den del af väganläggning inom Bälunge härad från Harbo kyrka i Vestmanlands län till allmänna landsvägen mellan Upsala och Gefle, som sträcker sig mellan Gråmuren i Harbo socken och Ydingbo i Tierps socken.

Väganläggning öfver Norunda härads allmänning mellan Björksätra och Nolmyra i Harbo och Björklinge socknar.

Vägomläggning förbi Villberga kyrka och Lindsunda backe i Villberga socken.

Södermanlands län.

Omläggning af allmänna landsvägen mellan Flens jernvägsstation och Malmköping inom Mellösa och Malma socknar.

Omläggning af den del af allmänna landsvägen från Nyköping till Sparreholms jernvägsstation, som faller inom Årdala socken.

Örebro län.

Anläggning af väg inom Ervalla socken från Ervalla gård till Ervalla jernvägsstation jemte bro öfver Dylta ån.

Vestmanlands län.

Väganläggning mellan Våsjö by i Bro socken och Kolsva jernvägsstation.

Omläggning å vägen mellan Baggå och Skinnskatteberg af sträckan Djupvik—Kärbo samt af Ler- och Davidsbackarne äfvensom anläggning af den del af vägen från Skinnskattebergs kyrka till Uttersbergs jernvägsstation, som sträcker sig mellan nedre Vettern och Uttersberg.

Vesternorrlands län.

Anläggning inom Ramsele tingslag af ny väg från Junsele sockens nya kyrkoplats förbi Långvattnets by till landsvägen vid Backe i Fjellsjö socken med nedfartsväg till Krängeds färjeställe.

Jemtlands län.

Anläggning af den del af vägen mellan Hotings by i Tåsjö socken af Vesternorrlands län och Löfberga by i Alanäs socken af Jemtlands län, som faller inom sistnämnda län.

Omläggning och förbättring af vägen mellan Offerdals kyrka och Rönnö kapell.

Vesterbottens län.

Anläggning utaf den del af tillernad väg mellan Byske kyrkoby i Vesterbottens län och Risnabbens by inom Piteå socken af Norrbottens län, som sträcker sig från Selet till Jörns sockengräns.

Norrbottens län.

Omläggning och förbättring å allmänna landsvägen inom Neder Luleå socken mellan Antnäs och Persön af sträckan öfver Altersundet mellan de å plankartan utsatta punkterna E. i närheten af Långmyrbäcken och D. vid Persön.

Omläggning af vägen mellan Selets och Afva byar i Neder Luleå socken.

Anläggning af den del af ny väg från Pouttaure by i Jokkmokks socken till Harads i Öfver Luleå socken, som sträcker sig från Pouttaure till Holmträsk.

Anläggning af den del af väg mellan Korpilombolo kyrkoby och Hedens by i Öfver Kalix socken, som sträcker sig från byn Vaktjärv i Korpilombolo socken till byn Ansvar i Öfver Kalix socken.

Anläggning af den del af tillernad väg mellan Storbacken i Jokkmokks socken och Edefors i Öfver Luleå socken, som faller inom Jokkmokks socken.

Vattenaftappningar.

Elfsborgs län.

Utdikning af Ekenäs mosse i Frendefors socken.

Jönköpings län.

Sänkning af Skedesjön och Mycklaflon samt odling af derigenom vunnen mark, tillhörande hemmanen Bogård, Ebbarp, Hällhult, Hofvik, Värhult, Östraby, Bjersby, Ekeberg och Björnstorp inom Hults, Edshults och Bellö socknar.

Sänkning af sjön Fyllen jemte afdikning af mader, tillhörande Röshult och Intäkten i Hångers socken af Östbo härad, Fylleryd i Torskinge socken af Vestbo härad samt Boda, Väderås, Sjögården, Böke, Snufvebo, Dragaryd, Stensabo med Törnestorp, Rödjebo, Jonsboda Norr- och Södergardar, Törnestorps prestgård och Dannäs säteri i Dannäs socken af Vestbo härad.

Kalmar län.

Rätning och upprensning af Lillån samt afdikning och odling af vattenskadade egor, tillhörande hemmanen Elfvehult och indragna bostället Skorpertorp inom Döderhults socken af Stranda härad samt hemmanen Alsheda, Skrika och Hällefors hult uti Fliseryds socken af Handbörds härad.

Utdikning af vattenskadad mark inom Hällerum i Tuna socken.

Skaraborgs län.

Afdikning af Mönarps mossar inom Kinneveds, Göteveds och Luttra socknar.

Afdikning och odling af vattenskadad mark, tillhörande Marby och Bronäs hemman i Bjurums socken, Gudhems härad.

Afdikning och odling af vattensjuk mark vid Sjögerås i Klefva socken.

Södermanlands län.

Torrläggning och odling af mark till Vallby, Skrafsta, Mörby och Skärpinge i Gillberga socken samt komministerbostället Hallsta N:o 1, Hallsta N:o 2 och Åsby i Lista socken.

Örebro län.

Sänkning af Hjelmaren och Qvismaren.

Vestmanlands län.

Sänkning af Sagån mellan Sala hytta och Vesttärna qvarn.

Gefleborgs län.

Sänkning af Hassela sjön inom Hassela och Bergsjö socknar.

Vesterbottens län.

Afdikning af myrar, tillhörande Svarttjerns by i Löfångers socken.

Afdikning vid Andersvattnets by och hemmanet Mullberget i Burträsk socken.

Afdikning af sankar myrtrakter, tillhörande Tjärns by i Burträsk socken.

Norrbottnens län.

Afdikning af sankar och frostförande mader vid Skröfvens by i Gellivara socken.

Hamnarbete.

Malmöhus län.

Anläggning af hamn vid fiskeläget Borstahusen.

Upprensningsarbeten.

Stockholms län.

Uppmuddring af segelleden genom Brandalssundet mellan Halls och Jernafjärden.

Södermanlands län.

Upprensning af en farled uti Hjelmaren genom Hyndevadssund förbi Nordön öfver Tandlaviken och Närsjöfjärden fram till Hyndevads ån, der bispåret från Skogstorps station å Oxelösund—Flen—Vestmanlands jernväg slutar.

Koncessioner å
enskilda jern-
vägsanlägg-
ningar.

Kongl. Maj:t har under år 1888 beviljat koncessioner för jernvägar:
från *Hernösand* till *Sollefteå*;
från *Mariestads* station å *Mariestad*—*Moholms* jernväg till *Gössäters* station å *Skara*—*Kinne-kulle*—*Venerns* jernväg med bispår från *Katrinefors* pappersbruk till *Mariestads* qvarn;
från *Elmshults* station å södra stambanan öfver *Ålshult* till *Tingsryd*;
från *Tingsryd* till *Emmaboda* station å *Karlskrona*—*Vexiö* jernväg; samt
från *Svenljunga* station å *Kinds* härads jernvägsaktiebolags jernväg till *Ätrans* station å jernvägen *Kinnared*—*Fegen*—*Åtran*.

Under år 1888 hafva för allmän *person- och godstrafik* upplåtits följande enskilda jernvägar, nemligen:

Göteborg—Hallands jernväg (Varberg—Göteborg) med 1,435 meters spårvidd och 77 kilometers längd, samt

Vadstena—Ödeshögs jernväg med 0,89 meters spårvidd och 32,8 kilometers längd;

och utgöra således de för trafik under året upplåtna enskilda jernvägar omkring 110 kilometer.

Summan af de enskilda jernvägarnes längd, som vid 1888 års början uppgick till 4,893 kilometer, utgjorde följaktligen vid samma års slut 5,003 kilometer.

Å *statsbanan Ljusdal—Hudiksvall* hafva de vid 1888 års början återstående kompletteringsarbeten under året afslutats och banan i dess helhet den 1 Juni för allmän trafik öppnats.

Å *stambanan Långsele—Vännäs* hafva enligt faststeld byggnadsplan dels arbetena för den stora brobyggnaden öfver Ångermanelfven afslutats, dels ock terrasseringen fullbordats å den 57 kilometer långa sträckan Långsele—Lännäs, hvilken på en längd af 54 kilometer belagts med skenor.

Under sommaren hafva undersökningar utförts för stambanans framdragande från Vännäs till Öfver Luleå.

På grund af Kongl. Maj:ts beslut har ledningen af och tillsynen öfver statens jernvägsbyggnader med hvad dertill hörer den 1 Oktober 1888 öfverflyttats från Väg- och Vattenbyggnadsstyrelsen till Styrelsen för statens jernvägs- trafik, hvilken senare styrelsens benämning i sammanhang dermed ändrats till *Kongl. Jernvägsstyrelsen*.

Längden af statens trafikerade jernvägar utgjorde vid 1888 års början 2,496 kilometer. I Juni månad öppnades, såsom redan blifvit antydt, en ny bandel, *Delsbo—Hudiksvall*; och hade till följd häraf det trafikerade statsbananätet vid 1888 års slut en utsträckning af 2,531 kilometer.

Trafikinkomsterna hafva för samma år utgjort omkring 20,700,000 kronor; och hafva deraf till Statskontoret inlevererats 6,800,000 kronor.

Kongl. Maj:t har under år 1888, uppå Civildepartementets föredragning, meddelat stadfästelse å bolagsordningar för 244 nya aktiebolag med ett aktiekapital af minst 35,474,900 kronor och högst 67,390,900 kronor. Bland dessa äro 4 försäkringsaktiebolag, 5 jernvägsaktiebolag, 154 industri- och fabriksaktiebolag, 24 rederiaktiebolag, 19 handels- och hushållsföreningsaktiebolag samt 38 aktiebolag bildade för hvarjehanda ändamål.

Statslån. Sedan fullmäktige i Riksgäldskontoret i underdånig skrifvelse den 15 Maj 1888 anmält, att de på grund af § 40 af det vid 1887 års riksdag för Riksgäldskontoret utfärdade reglemente beslutat utfärda svenska tre procent statsobligationer i kronor, riksmark, pund sterling och francs, uppsägbara från innehafvarens sida, men ställda att återbetalas minst tre månader efter af Riksgäldskontoret verkställd uppsägning samt den 11 i samma månad med ett konsortium, bestående af M. A. von Rothschild & Söhne i Frankfurt am Main, N. M. Rothschild & Sons i London, de Rothschild frères i Paris, Direction der Discontogesellschaft och S. Bleichröder i Berlin, L. Behrens & Söhne i Hamburg och Den Danske Landmansbank, Hypothek- og Vekselbank i Köpenhamn, i enlighet med skrifvelsen vidfogadt kontrakt med tilläggsbestämmelse träffat aftal om öfverlåtande å konsortiet af dylika obligationer fast till belopp af tjugu millioner riksmark och i option af tio millioner riksmark, med hvilket aftal afsåges konvertering af belopp tillhörande 1872 och 1878 årens statslån, så har Kongl. Maj:t, i enlighet med hvad fullmäktige tillika begärt, såväl fastställt det beslut, fullmäktige rörande berörda nya upplåning fattat, som ock å den rikets gäld, som uppkomme genom försäljning af de obligationer, om hvilka i berörda kontrakt afhandlades, meddelat sin nådiga garanti.

Inlösen af förfallna räntekuponger till statsobligationer. På framställning af fullmäktige i Riksgäldskontoret har Kongl. Maj:t under vissa vilkor medgifvit, att de till Riksgäldskontorets den 30 December 1887 utfärdade obligationer hörande räntekuponger, när de till inlösen förfallit, må icke allenast i landränterierna, med undantag af Stockholms läns, inlösas i den mån ränteriernas kassabehållningar sådant medgifva, samt derefter vid skeende penningremisser till Statskontoret insändas för att mot likvid till Riksgäldskontoret afemnas, utan ock mottagas vid den utom Stockholms stad förefallande uppbörd af till ränterierna ingående medel och sedermera i behörig ordning levereras.

Riksbankens styrelse och förvaltning. Kongl. Maj:t har den 14 Juni 1888 utfärdat kungörelse i anledning af Riksdagens beslut angående Riksbankens styrelse och förvaltning.

Ändring i instruktionen för Riksdagens revisorer. Kungörelse har den 18 Maj 1888 utfärdats angående ändring i instruktionen för Riksdagens revisorer vid Riksbankens afdelningskontor i orterna.

Bevilling af fast egendom och af inkomst. Den 25 Maj 1888 har Kongl. Maj:t utfärdat kungörelse angående den vid 1888 års riksdag åtagna bevilling af fast egendom samt af inkomst.

Den 3 Februari 1888 har Kongl. Maj:t utfärdat kungörelse angående viss ersättning af statsmedel till egare af skattefrälsehemman, hvars ränta icke blifvit af statsverket inlöst.

Ersättning af statsmedel till egare af vissa skattefrälsehemman.

Den 7 December 1888 har utfärdats kungörelse angående förändrad lydelse af §§ 4 och 16 i nådiga instruktionen för Statskontoret den 8 December 1876.

Ändring i instruktionen för Statskontoret.

Vid Myntverket hafva sedan sista Riksdags sammanträde blifvit utmyntade:

Silfvermynt: 1-kronor	Kr. 62,368: —
Bronsmynt: 5-ören	» 10,720: 55
2-ören	» 17,301: 34
1-ören	» 17,379: 32

Den 19 Oktober 1888 har utfärdats kungörelse angående kontrollafgifternas för guld-, silfver- och tennarbeten utgörande med tillämpning af det metriska vigtsystemet.

Kontrollafgifterna för guld-, silfver- och tennarbeten.

Sedan Riksdagen i skrifvelse den 12 Maj 1888 gjort framställning om beredande af skydd åt statens postverk mot intrång i afseende å befordran af slutna bref samt af brefkort, har Kongl. Maj:t den 21 December samma år utfärdat kungörelse angående postverkets rätt i fråga om befordran af bref och brefkort äfvensom angående postförsändning å jernvägar, med ångfartyg och med diligenser.

Det s. k. postregalet.

Jernvägspostbefordring har anordnats å den senast för allmän trafik upplåtna statsbanedelen Hudiksvall—Delsbo äfvensom å de enskilda bolag tillhörande jernvägslinierna Varberg—Göteborg och Vadstena—Ödeshög.

Jernvägspostbefordran.

Efter indragning under nästlidna år af postkontoret i Drottningholm utgjorde postkontorens antal vid årets slut 190. Under två af dessa postkontor, nemligen de i Stockholm och Göteborg, lyda särskilda filialpostkontor. Dessas antal uppgår numera, sedan under sistlidna år ytterligare en dylik postanstalt inrättats i hufvudstaden, till 7 i Stockholm och 1 i Göteborg.

Postkontoren.

Antalet poststationer har under året ökats med 32 eller till 1,778.

Poststationerna.

Den poststation medgifna rätt att ombesörja utväxling af postanvisningar har enligt nådigt bref till Generalpoststyrelsen den 13 Juli 1888 blifvit utsträckt till sådana anvisningar jemväl till orter i Norge och Danmark.

Utvexlingen af postanvisningar genom poststationer.

Antalet postförsändelser. Under år 1887, det senaste, för hvilket fullständiga statistiska uppgifter föreligga, hafva blifvit behandlade 105,990,866 postförsändelser af alla slag, hvilket antal vid jemförelse med nästföregående år utvisar en tillökning af 4,8 procent.

Tidnings-
trafiken. Särskildt hafva på grund af förskrifning genom postverket blifvit fort-skaffade 375,770 årgångar tidningar och tidskrifter eller 0,7 procent mer än året förut.

Post-
sparbanken. Den med postverket förenade Postsparbanken har under år 1888 gått framåt i högre grad än förhållandet varit under något af de föregående åren. Sålunda insattes under årets lopp omkring 3,100,000 kronor och uttogos omkring 1,500,000 kronor, hvarigenom delegarnes behållning, som vid årets början uppgick, med upplupna räntor, till 2,885,396 kronor 75 öre, under året ökats i rundt tal med 1,600,000 kronor och utgjorde vid årets slut omkring 4,500,000 kronor, oberäknadt delegarne tillkommande, för året upplupna räntor.

De vid årets utgång inestående medlen voro placerade dels uti obligationer utfärdade af Allmänna Hypoteksbanken eller kommuner inom landet till ett bokfördt kapitalvärde af 3,853,016 kronor 96 öre, dels ock i direkta lån till kommuner i riket till sammanlagdt belopp af 717,000 kronor.

Antalet delegare, det vill säga personer, som egde medel inestående i Postsparbanken, utgjorde vid 1888 års början 152,004. Under årets lopp hafva tillkommit omkring 30,100 nya delegare, hvaremot 8,500 delegare afgått, hvadan antalet delegare vid årets utgång uppgick till omkring 173,600.

Postsparbankskontorens antal utgjorde vid 1887 års slut 1,808. Under år 1888 öppnades 38 nya postsparbankskontor, hvaremot 9 dylika kontor indrogos, så att vid nästlidna års utgång antalet postanstalter, som förmedlade insättningar och uttagningar i Postsparbanken, uppgick till 1,837.

Vid 1,653 af ifrågavarande postanstalter funnos att tillgå sparmärken och sparkort, hvarjemte 2,560 enskilda personer åtagit sig att för Postsparbankens räkning verka såsom sparmärkesförsäljare. Sammanlagda antalet sparmärkesförsäljningsställen i riket utgjorde sålunda vid 1888 års utgång 4,213.

Stats-
telegrafnätet. Sedan under 1888 i statstelegrafnätet tillkommit 503,9 kilometer linier och 1,244,0 kilometer trådleddningar, men deremot afgått 593,4 kilometer linier och 1,177 kilometer trådleddningar, upptog statstelegrafnätet vid årets slut i linier och kablar 8,255,7 kilometer och i ledningar 21,370,3 kilometer.

Telegraf-
stationer. En ytterligare filiatelegrafstation har i förening med postanstalt öppnats i hufvudstaden.

Med anledning af minskad telegrafkorrespondens vid nedannämnda stationer efter enskilda telefonförbindelsers tillkomst, äfvensom af andra omständigheter, hafva statstelegrafstationerna i Burgsvik, Fårösund, Horn, Kungsbacka, Skanör och Vimmerby indragits.

I förbindelse med statstelegrafnätet hafva blifvit satta 21 jernvägstelegrafstationer dels för korrespondens inom riket samt med Norge och Danmark, dels ock för internationel korrespondens.

Statstelegrafstationerna i riket utgjorde vid 1888 års utgång 165 och voro då med desamma förbundne 776 jernvägstelegrafstationer, så att hela antalet af rikets i förbindelse med hvarandra stående telegrafanstalter vid slutet af samma år uppgick till 941.

Genom nådig kungörelse har, uppå Telegrafstyrelsens framställning, blifvit förordnadt, att, från 1889 års början, portot för inländskt telegram om högst *tio* ord erlägges med *femtio öre* samt att, om telegrammet innehåller flera än *tio* ord, portot ökas med *fem öre* för hvarje öfverskjutande ord.

Förändringar
i 1886 års
telegraf-
reglemente.

Under år 1888 har statens telefontät dels genom anläggningar, dels genom inköp af enskilda telefonledningar väsentligt utvecklats och omfattade vid årets utgång omkring 7,000 kilometer i ledningar med 3,194 abonnentstationer.

Statens
telefon-
förbindelser.

Bland de nya anläggningarne torde böra omnämnas de, som för sillfiskedriftens befrämjande ytterligare tillkommit i bohuslänska skärgården och till hvilkas utförande Riksdagen beviljat bidrag, nemligen stationerna å Malmö, i Fiskebäckskil, Grundsund, Gullholmen, Klädesholmen, Kårehogen och Rönnäng.

Af en till utförande genom telegrafverkets försorg beslutad telefonledning mellan Stockholm och Göteborg har ledningen hunnit framdragas från förstnämnda stad till närheten af Örebro.

Sedan Kongl. Maj:t under nästlidet år låtit utfärda nådiga kungörelser angående tillägssafgifter till gällande tulltaxa dels den 11 Februari beträffande artiklarne spanmål, mjöl, gryn, malt och kli, att tillämpas från och med den 14 i berörde månad, dels ock den 28 Mars i fråga om bränvin och sprit m. m., att träda i kraft den 3 påföljande April, har ny tulltaxa den 18 Juni samma år blifvit utfärdad, att lända till efterrättelse från och med den 1 sistlidne Juli.

Tulltaxan.

Staden Falkenberg har under sistlidet år fullgjort stadgade vilkor för åtnjutande af transitupplagsrätt och derefter af sådan rätt kommit i åtnjutande.

Transit-
upplagsrätt
för staden
Falkenberg.

Tullkomité. Kongl. Maj:t har den 18 Juni 1888, med hufvudsakligt bifall till Riksdagens derom gjorda framställning, tillsatt en komité med uppdrag dels att verkställa utredning och afgifva förslag beträffande de ändringar i tulltaxans bestämmelser, som må vara erforderliga för att bereda landets näringar ett väl afvägdt tullskydd, dels att afgifva förslag till tulltaxa, innefattande de bestämmelser, som finnas böra gälla efter utgången af nu bestående tarifftraktater, dels ock att till Kongl. Maj:t inkomma med yttrande beträffande de ändringar i gällande stadganden rörande Sveriges och Norges ömsesidiga handels- och sjöfartsförhållanden, som af nu vidtagna eller af Riksdagen beslutade ändringar i tulltaxan kunde påkallas.

Den s. k. mellanriks-lagen. Tullkomitén har den 24 December 1888 till Kongl. Maj:t afgifvit yttrande beträffande ifrågasatta ändringar i gällande stadganden angående Sveriges och Norges ömsesidiga handels- och sjöfartsförhållanden; och hafva Kommerskollegium samt Generaltullstyrelsen anbefalts att skyndsamt deröfver afgifva gemensamt underdånigt utlåtande.

Försäljning af mindre krono-egendomar. Beträffande sådana mindre kronoegendomar, som enligt Riksdagens beslut få försäljas i den ordning, som Kongl. brefven den 29 Maj 1874 och den 27 Juni 1887 bestämma, har Kongl. Maj:t under år 1888 godkänt gjorda anbud å 39 särskilda egendomar, för hvilka, med ett taxeringsvärde af 229,030 kronor, i köpeskilling erhållits 392,198 kronor.

Krono-parkernas tillökning. För kronans räkning har köp afslutats om 25,827,50 hektar skogsmark inom Jemtlands, Vermlands, Örebro, Östergötlands och Upsala län, hvarjemte aftal träffats med egarne till tretton inom de norrländska länen belägna sågverk om afstående på vissa vilkor till kronan af till nämnda sågverk hörande stockfångstskogar, i areal uppgående till 97,636,30 hektar.

Skogshushållningsplaner. För 447 allmänna skogar hafva hushållningsplaner under året blifvit fastställda.

Åtgärder för förminskande af skogseldar i Norrland. Sedan jemväl för år 1888 medel blifvit anvisade för vidtagande af åtgärder till minskande af skada genom skogseld å kronoskogarna, hafva inom Norr- och Vesterbottens län uppsyningsmän varit anstälde med uppgift att efter uppåd af manskap släcka skogseld.

Skogs-ingenjörer. Till allmänhetens tjänst hafva under året varit anstälde sex skogsingenjörer, hvilkas verksamhet tagits i anspråk under en tid af 700 dagar å 244 särskilda förrättningsställen.

Förutom de vanliga årsförsäljningarne af kronovirke hafva särskilda aftal blifvit träffade om afverkningsrätt under 12 år till 2,161,839 bjelk- och sågtimmerträd dels å kronans skogar vid Varrisån i Norrbottens län, dels å dylika skogar inom Lycksele, Stensele och Degerfors socknar af Vesterbottens län, för en köpeskilling af tillhoppa 3,548,787 kronor 27 öre.

Virkesförsäljning.

Jemte det Kongl. Maj:t med anledning af särskilda underdåniga framställningar utfärdat kungörelse om ändring i gällande fridlysningsbestämmelser för vissa slags vildt, har tillika förordnats om förändrad lydelse af §§ 17 och 19 i jagtstadgan.

Fridlysning af vildt.

Den 19 Mars 1888 har Kongl. Maj:t utfärdat förordning angående åtgärder till förekommande af öfverdrifven afverkning å ungskog inom Vesterbottens och Norrbottens län att träda i kraft den 1 Juni 1888.

Åtgärder till förekommande af öfverdrifven afverkning å ungskog.

Den 18 Maj 1888 har Kongl. Maj:t utfärdat kungörelse om ändring i § 33 af nådiga förordningen angående villkoren för försäljning af bränvin och andra brända eller destillerade spirituösa drycker den 29 Maj 1885 att träda i kraft den 1 Oktober 1888.

Ändring i villkoren för försäljning af bränvin.

Sedan Riksdagen hos Kongl. Maj:t anmält sig hafva fattat beslut om förhöjning af bränvinstillverkningskatten och om deraf påkallade ändringar i öfriga bestämmelser rörande bränvinsbeskattningen, har Kongl. Maj:t den 28 Mars 1888 dels utfärdat nådig kungörelse om ändrad lydelse af § 10 mom. 1, 3 och 4 samt § 12 i Kongl. förordningen angående villkoren för tillverkning af bränvin den 13 Juli 1887 att träda i kraft den 3 April 1888, dels och i sammanhang dermed utfärdat nådig kungörelse angående ändring af § 13 mom. 2 och § 15 i förnyade nådiga stadgan för allmänna bränvinsnederlag den 23 September 1887 att likaledes träda i kraft den 3 April nästlidet år.

Tillverkningskatten å bränvin m. m.

Kongl. Maj:t har, med upphäfvande af Kongl. förordningen angående bränvinsprofninginstrument den 17 Maj 1861 och af Kongl. instruktionen för justerare af bränvinsprofninginstrument af samma dag, den 23 November 1888 utfärdat förordning angående bränvinsprofninginstrument och areometrar.

Bränvinsprofninginstrument.

Allmänna hypoteksbankens obligationsskuld belöpte sig vid 1887 års slut till 331,926,700 kronor, hvaraf emot inhemska obligationer 130,323,300 kronor, emot tyska 166,976,800 kronor och emot franska 34,626,600 kronor; och utgjorde räntan, hvarmed obligationerna voro förskrifna, 5 procent å

Allmänna hypoteksbanken.

17,228,700 kronor, $4\frac{1}{2}$ procent å 154,484,866 kronor 67 öre, 4 procent å 146,745,133 kronor 33 öre samt $3\frac{1}{2}$ procent å 13,468,000 kronor.

Under år 1888 har icke någon försäljning af bankens endast i svenskt mynt förskrifna obligationer egt rum; men bankens styrelse har, i sammanhang med ett den 8 sistlidne Oktober fattadt beslut om uppsägning till den 15 April 1889 af samtliga, till ett belopp af 20,225,600 kronor utelöpande 4 procents obligationer af 1872 och 1874 årens i svenskt mynt förskrifna lån, slutit aftal med ett bankkonsortium om försäljning af ett lika belopp endast i svenskt mynt förskrifna $3\frac{1}{2}$ procents obligationer af ett lån, som under år 1889 kommer att uppläggas. Af bankens i riksmark och kronor förskrifna $3\frac{1}{2}$ procents obligationer af år 1886 har under år 1888 ett nominelt belopp af 27,070,200 riksmark blifvit dels inom landet, dels till utlandet försåldt i och för konvertering af bankens till den 1 Februari 1889 uppsagda $4\frac{1}{2}$ procents i riksmark och kronor förskrifna lån af år 1874, hvarå återstå utelöpande ett belopp af 33,686,400 riksmark.

Under år 1888 hafva följande amorteringar å bankens obligationslån egt rum, nemligen å inhemska 4 procents lånen 330,800 kronor, å inhemska $4\frac{1}{2}$ procents lånen 206,200 kronor, å inhemska 5 procents lånet 190,500 kronor, å tyska 4 procents lånet 259,200 riksmark, å tyska $4\frac{1}{2}$ procents lånen 284,400 riksmark, å tyska $3\frac{1}{2}$ procents lånet 125,100 riksmark samt å franska 4 procents lånet 282,500 francs.

Hypoteksför-
eningarnes
ställning.

Enligt den öfversigt af hypoteksföreningarnes ställning vid 1887 års slut, hvilken i Finansdepartementet upprättats efter uppgifter från allmänna hypoteksbanken och de särskilda hypoteksföreningarne, utgjorde summan af den amorteringslåneskuld, hvari hypoteksföreningarne, efter afdrag af de å lånen verkställda amorteringar, då häftade, 309,570,262 kronor 72 öre eller 746,476 kronor 75 öre mindre än vid utgången af år 1886.

Af berörda summa tillhörde 23,532,584 kronor 98 öre lån, upptagna direkt af hypoteksföreningarne sjelfva, samt 286,037,677 kronor 74 öre lån, som erhållits genom allmänna hypoteksbanken.

Allmänna hy-
potekskassan
för Sveriges
städer.

Allmänna hypotekskassans för Sveriges städer räntebärande obligations- skuld utgjorde vid utgången af år 1888 36,373,866 kronor 68 öre. Under loppet af samma år hafva af hypotekskassans $3\frac{1}{2}$ procents obligationer försålt ett nominelt belopp af 11,100,000 kronor för att bereda medel till konvertering af 1880 års $4\frac{1}{2}$ procents lån, ursprungligen å 12,000,000 riksmark, hvilket blifvit uppsagdt till betalning den 1 innevarande Januari.

Hypotekskassans fordran hos delegande stadshypoteksföreningar och stadskommuner uppgick vid 1887 års utgång, efter afdrag af verkställd amortering, till sammanlagdt 15,029,747 kronor 59 öre.

Riksbankens metalliska kassa utgjorde, beräknad i enlighet med bankoreglementets bestämmelser, vid slutet af November 1888 i rundt tal 16,926,300 kronor emot 16,662,000 kronor vid samma tid år 1887. Tillgången bestod i myntadt och omyntadt guld för 15,004,300 kronor samt silfvermynt enligt 1873 års myntkonvention 1,922,000 kronor.

Riksbankens
metalliska
kassa.

Riksbankens tillgångar hos bankinrättningar och handelshus på utrikes orter, på hvilka tillgångar sedelutgifningsrätt får grundas, utgjorde vid ofvannämnda tid 9,607,800 kronor emot 5,881,900 kronor vid samma tid år 1887.

Tillgången i vexlar, betalbara på utrikes ort, var den 30 November 1888 11,497,700 kronor emot 13,017,900 kronor år 1887.

De enskilda sedelutgifvande bankerna egde den 30 November 1888 uti myntadt och omyntadt guld ett belopp af 7,812,400 kronor emot 7,608,100 kronor vid samma tid år 1887.

Enskilda
bankernas
kassa i myn-
tadt och
omyntadt guld.

Det belopp i guld, som vid nämnda tid 1888 fans hos aktiebankerna, utgjorde 222,500 kronor emot 268,400 kronor den 30 November 1887.

Beloppet af utelöpande banksedlar var vid slutet af November 1888, i runda tal, för Riksbanken 42,380,200 kronor och för de enskilda bankerna 54,692,700 kronor eller sammanlagt 97,072,900 kronor. Vid samma tid år 1887 var utelöpande sedelbeloppet 89,365,900 kronor; och har alltså en ökning med 7,707,000 kronor egt rum, i det att Riksbankens sedelutgifning ökats med 1,520,200 kronor och de enskilda bankernas med 6,186,800 kronor.

Utelöpande
banksedlar.

Uti Riksbanken och de enskilda bankinrättningar, rörande hvilka öfversigter genom Finansdepartementet offentliggöras, voro den 30 November 1888 innestående:

Bankernas
upp- och ut-
låning.

på sparkasseräkning 9,032,100 kronor emot 8,862,100 kronor samma dag 1887,

på upp- och afskrifnings- samt folioräkning 82,677,000 kronor emot 68,113,600 kronor samma dag 1887,

på depositionsräkning 277,136,700 kronor emot 288,483,400 kronor år 1887.

Beloppet diskonterade inrikes vexlar, som den 30 November 1887 utgjorde 148,057,200 kronor, var vid samma tid år 1888 155,838,400 kronor och hade alltså ökats med 7,781,200 kronor.

Vid slutet af November 1888 utestod såsom lån ett belopp af 226,030,800 kronor, emot 225,523,700 kronor vid samma tid år 1887, hvilket således innebär en ökning af 507,100 kronor.

Det å kassakreditiv utestående beloppet hade från slutet af November 1887 till samma tid 1888 nedgått från 75,250,600 kronor till 66,949,900 kronor eller med 8,300,700 kronor.

Härjemte var den 30 November 1888 på indrifning beroende ett belopp af 4,431,500 kronor mot 5,679,700 kronor år 1887.

Totalsumman af bankernas till allmänna rörelsen lemnade försträckningar utgjorde alltså vid slutet af November 1888 453,250,600 kronor emot 454,511,200 kronor vid samma tid år 1887 och hade sålunda minskats med 1,260,600 kronor.

Beloppet af utelöpande sedlar har samtidigt ökats med 7,707,000 kronor och inlåningen på sparkasse-, upp- och afskrifnings-, folio- samt depositions-räkning med 3,386,700 kronor.

Ändring i förordningen angående sparbanker. Efter det Riksdagen för sin del antagit en lag angående ändrad lydelse af § 7 i förordningen angående sparbanker den 1 Oktober 1875, har Kongl. Maj:t den 31 December 1888 beslutat att, i öfverensstämmelse med Riksdagens förslag, utfärda författning i ämnet.

De Kongl. teatern. På grund af Kongl. Maj:ts beslut har med Hofkapellmästaren J. C. Nordqvist uppgjorts kontrakt om Kongl. stora teaterns upplåtande hyresfritt till denne för spelåret den 1 Juli 1888—den 30 Juni 1889 under vilkor, bland andra, att derstädes under minst tio månader, utan några som helst särskilda utgifter eller kostnader för statsverket, uppföra operor och andra musikverk.

Den 14 Juni 1888 har Kongl. Maj:t medgifvit, att Dramatiska teatern finge under ett år från och med den 1 Juli 1888 på arrende upplåtas till utsedde förtroendemän för en association af dåvarande sujetter vid nämnda teater.

Civilstatens pensionsinrättning. Den 23 November 1888 har Kongl. Maj:t dels fastställt förnyade nådiga reglementen för Civilstatens pensionsinrättning och för Civilstatens enke- och pupillkassa, dels utfärdat kungörelser angående ändring i § 4 af förnyade nådiga reglementet för den med Civilstatens enskilda enke- och pupillfond förenade kapital- och lifränteförsäkringsanstalt den 28 September 1883 äfvensom angående ändring i förnyade nådiga instruktionen för direktionen öfver Civilstatens pensionsinrättning likaledes den 28 September 1883.

Frihet från utmätning för pension. Den 24 Augusti 1888 har Kongl. Maj:t utfärdat kungörelse angående frihet från utmätning för pension från Stockholms handverksförenings pensionskassa.

Elfdalens sockens skogsmedelsfond m. m. Den 9 November 1888 har Kongl. Maj:t fastställt reglemente för vård och förvaltningen af Elfdalens sockens skogsmedelsfond och besparingskrog.

På föredragning af chefen för Ecklesiastikdepartementet har Kongl. Maj:t Författningar
i hvarje-
handa ämnen. utfärdad:

den 19 Mars 1888 kungörelse om förändrad lydelse af § 11 mom. 1 i förordningen angående allmänt ordnande af presterskapets inkomster den 11 Juli 1862; *den 23 April* kungörelse angående ändring i förordningen den 7 Januari 1876 om vård och försäljning af arsenik samt andra giftiga ämnen och varor; *den 25 Maj* kungörelse om förändrad lydelse af § 1 i kungörelsen angående aflöning åt lärare och lärarinnor vid folkskolor och småskolor den 20 Januari 1882; *den 31 Maj* kungörelse angående understöd åt lägre tekniska yrkesskolor; *samma dag* kungörelse angående understöd till anordnande af föreläsningskurser för arbetsklassen; *samma dag* kungörelse angående understöd för år 1889 åt äldre, behöfvande folkskolelärare; *den 14 Juni* reglemente för skånska presterskapets byggnadskassa; *samma dag* förordning om vissa ändringar i förordningen den 16 December 1870 angående prestgårdsbyggnad i Skåne; *den 2 November* kungörelse angående ändrad lydelse af § 17 i stadgan angående prestval den 26 Oktober 1883; *samma dag* kungörelse angående upphörande af skyldighet för sökande till apoteksprivilegium att ställa borgen för inlösen af varulager m. m.; *den 7 December* kungörelse angående ändringar i reglementet för folkskolelärares pensionsinrättning; *den 14 December* kungörelse angående vissa vilkor för anordnande af likbränning; *den 31 December* reglemente för akademiens för de fria konsterna läroverk.

Efter af Kongl. Maj:t den 13 April 1888 utfärdad kallelse hafva svenska kyrkans ombud sammanträdt till allmänt kyrkomöte den 4 September nämnda år. Kyrkomöte.

Kongl. Maj:t har den 23 November 1888 medgifvit, att Gustaf Adolfs kapellförsamling må från och med 1890 års ingång utgöra en särskild af Habo moderförsamling oberoende annexförsamling. Religions-
vården.

Med anledning af en utaf Kyrkomötet gjord underdånig framställning har Kongl. Maj:t den 7 December 1888 bemyndigat svenska kyrkans missionsstyrelse att egna sin verksamhet äfven åt svenske sjömän i utländska hamnar, så vidt medel särskildt för detta ändamål till styrelsen inflyta.

Sedan Kyrkomötet i underdånighet gjort framställning i fråga om firande af en reformationshögtid, har Kongl. Maj:t den 31 December 1888, i sammanhang med utfärdandet af bönedagsplakat för år 1889, förordnat, att den andra af de utaf Kongl. Maj:t för hvarje år påbjudna bönedagar skall hädanefter firas såsom reformationshögtid.

Kongl. Maj:t har fastställt förslag till röstgrund vid prestval inom Hjo Röstgrund vid
prestval. stads- och landsförsamlingars pastorat samt vid kyrkoherdeval i Marstrands församling.

- Bibelöfver-
sättningen. Den 3 September 1888 anmälades inför Kongl. Maj:t, att bibelkommissionen aflemnat en reviderad öfversättning af psaltaren, hvilken till Kyrkomötets yttrande öfverlemnades; och har, efter det Kyrkomötet deröfver sig yttrat, Kongl. Maj:t den 12 Oktober samma år bemyndigat bibelkommissionen att utgifva ifrågavarande öfversättning, på det att densamma måtte i församlingen blifva använd och pröfvad.
- Extra ansök-
ningsrätt. Kongl. Maj:t har den 16 November 1888 medgifvit, att de prestmän, hvilka äro i svenska kyrkans missionsstyrelse anstälde såsom missionärer bland icke kristna folk, må utom förslag hos Kongl. Maj:t anmäla sig såsom sökande till regala pastorat inom riket.
- Kyrkoskrif-
ningens ord-
nande. Kongl. Maj:t har den 7 December 1888 uppdragit åt en komité att afgifva förslag till ordnande af kyrkoskrifningen i riket.
- Nya kyrkor
m. m. Kongl. Maj:t har under år 1888 fastställt ritningar till 12 nya kyrkor, till ändring och reparation af 18 samt till altare, orgelfasad, predikstol, läktare m. m. i 12 kyrkor.
Öppna bref om tillstånd att genom kollekt och stambok öfver hela riket insamla bidrag till kyrkobyggnad hafva utfärdats för Yttermalungs, Södra Kedums och Ny församlingar; hvarjemte Kongl. Maj:t medgifvit, att till understöd för svenska missionssällskapet och till förmån för Fjellstedtska skolan i Upsala må under hvardera af åren 1889 och 1890 upptagas kollekt i alla rikets kyrkor.
- Främmande
och Karolin-
ska institutet. På gjorda underdåniga ansökningar har Kongl. Maj:t medgifvit rätt till offentlig religionsöfning under de vilkor och bestämmelser, som i förordningen den 31 Oktober 1873 stadgas, för två metodist-episkopal-församlingar, nemligen en i Falun och en vid Degerfors, samt för en romersk-katolsk församling i Gefle.
- Likbränning. Kongl. Maj:t har den 14 December 1888, med anledning af en utaf styrelsen för svenska likbränningsföreningen gjord underdånig ansökning, medgifvit, att bränning af lik må under vissa vilkor ega rum inom en å Frösunda egor i Solna socken, Stockholms län, af föreningen för ändamålet uppförd byggnad.
- Universiteten
och Karolin-
ska institutet. Kongl. Maj:t har den 23 November 1888 fastställt instruktion för laboratorn i experimentel fysiologi och medicinsk fysik vid universitetet i Upsala, samt den 7 December samma år reglemente för universitetslektorer i tyska, franska och engelska språken vid nämnda universitet.

Under den 18 Juni 1888 har Kongl. Maj:t uppdragit åt en komité att verkställa utredning af vissa frågor rörande undervisningen och examina vid universiteten.

Kongl. Maj:t har den 31 Augusti 1888 förordnat, att de i nådiga brefvet den 29 Oktober 1867 meddelade bestämmelser i fråga om klinisk undervisning vid Stockholms stads och läns kurhus samt om förening af extra ordinarie professorsbefattningen i syfilidologi vid Karolinska mediko-kirurgiska institutet med öfverläkarebefattningen vid nämnda kurhus skola upphöra att vara gällande; att klinisk undervisning i syfilidologi må meddelas å det af Stockholms stad inrättade nya sjukhuset i Stadshagen; samt att extra ordinarie professorsbefattningen i syfilidologi vid Karolinska institutet bör, derest icke särskilda hinder möta, vara förenad med den ena öfverläkarebefattningen vid det nya sjukhuset.

Vid statens allmänna läroverk utgjorde antalet lärjungar vid början af 1888 års hösttermin 14,030. Allmänna läroverken.

Lärjungeantalet vid de pedagogier, som meddela undervisning utöfver folkskolans ståndpunkt, utgjorde sistlidne hösttermin 339.

Under år 1888 hafva 861 lärjungar, deraf 31 qvinnor, aflagt godkänd mogenhetsexamen vid allmänna läroverk och privata läroanstalter med dimissionsrätt.

Statistiska redogörelser för statens allmänna läroverk för gossar läsåren 1882—1883 samt 1883—1884 hafva blifvit upprättade och till trycket befordrade.

Den 31 Maj 1888 har Kongl. Maj:t låtit utfärda cirkulär angående fördelning af det utaf Riksdagen beviljade anslag för beredande åt lärare och lärarinnor vid de allmänna läroverken, högre lärarinneseminariet samt en- och tvåklassiga pedagogier af tillfällig löneförbättring under år 1889.

Profårskurser för praktisk utbildning af blifvande lärare hafva under år 1888 varit anordnade vid högre latinläroverken å Norrmalm och å Södermalm i Stockholm, högre realläroverket i nämnda stad samt högre allmänna läroverken i Upsala och Lund. För att börja genomgå dylik kurs under året hafva 55 lärarekandidater blifvit af chefen för Ecklesiastikdepartementet till nämnda läroverk hänvisade.

Enligt meddeladt uppdrag har byråchefen för den inom Ecklesiastikdepartementet inrättade afdelning för ärenden rörande den högre undervisningen under år 1888 inspekterat högre allmänna läroverken i Linköping, Norrköping, Karlstad, Halmstad, Örebro och Vexjö samt högre latinläroverket i Göteborg, lägre allmänna läroverken i Enköping, Ystad, Åmål och Vernamo, tekniska elementarskolorna i Örebro och Malmö samt bland enskilda läroverk med dimissionsrätt Praktiska arbetsskolan för barn och ungdom i Stockholm. Inspektion.

Tekniska
undervisning-
gen.

Vid Tekniska högskolan utgjorde vid början af läsåret 1887—1888 lärjungeantalet 226, deraf ordinarie elever i 1:sta årskursen 68, i 2:dra 40, i 3:dje 60, i 4:de 8, specialelever 3 samt extra elever 47.

Under läsåret 1887—1888 utgjorde elevernas antal vid Tekniska skolan i Stockholm: inom tekniska afton- och söndagsskolan 756, inom tekniska skolan för qvinliga lärjungar 266, inom den högre konstindustriella skolan 52 och inom byggnadsyrkesskolan 48. Vid de tekniska elementarskolorna i Norrköping, Malmö, Örebro och Borås uppgick elevernas sammanlagda antal samma år till 222, och vid tekniska söndags- och aftonskolan i Eskilstuna begagnades undervisningen af 152 lärjungar.

Kongl. Maj:t har den 10 Februari 1888 af de för ändamålet anslagna medel tilldelat understöd åt lägre tekniska yrkesskolor i följande städer, nemligen: Södertelje, Upsala, Nyköping, Jönköping, Vexjö, Karlskrona, Kristianstad, Malmö, Lund, Helsingborg, Landskrona, Venersborg, Borås, Karlstad, Örebro, Lindesberg, Vesterås, Köping, Gefle, Hudiksvall, Söderhamn, Hernösand, Sundsvall, Umeå och Visby äfvensom åt Kopparbergs tekniska aftonskola.

Högre skolor
för qvinlig
ungdom.

Den af Kongl. Maj:t den 6 November 1885 i nåder förordnade komité för undersökning af undervisningens beskaffenhet m. m. vid högre skolor för qvinlig ungdom har afgifvit underdånigt betänkande, hvilket blifvit till trycket befordrat; och hafva deröfver yttranden från vederbörande myndigheter infordrats.

Folkskole-
läraresemina-
rierna.

Genom nådigt cirkulär den 31 Maj 1888 har Kongl. Maj:t, i enlighet med Riksdagens på nådig framställning fattade beslut, förordnat om löneförbättring för år 1889 åt lärare och lärarinnor vid folkskolelärareseminarierna.

Elevernas antal utgjorde höstterminen 1888 vid rikets sju folkskolelärareseminarier 599 och fem folkskolelärarinneseminarier 457, eller tillsammans 1,056.

Afgångsexamen undergingo sistlidna års vårtermin 195 manliga och 129 qvinliga, eller tillsammans 324 elever.

Småskolelärarinneexamen aflades samma termin vid folkskolelärarinneseminierna af 92 elever, som genomgått första och andra årens lärokurser.

Vid seminariet i Mattisudden i Jockmocks församling för lappska småskolelärares och lärarinnors bildande utexaminerades vid sistlidna läsårs slut 13 elever och voro höstterminen 1888 intagna 9 elever. Vid seminariet i Haparanda för finska småskolelärares och lärarinnors bildande voro samma termin intagna 12 elever.

Vid 15 af landsting underhållna småskolelärare- och lärarinneseminarier hafva under år 1888 tillsammans 347 elever undergått den genom nådiga kungörelsen den 5 Juni 1885 föreskrifna afgangspröfning.

Enahanda pröfning har med särskildt nådigt tillstånd blifvit anställd vid 5 af enskilda inrättade småskolelärareseminarier, med tillsammans 159 elever.

Undervisning i slöjd har fortgått vid seminariet i Karlstad, samt från och med höstterminen 1888 börjat meddelas vid seminarierna i Lund och Hernösand. Vid seminariet i Lund har särskild lokal för slöjdundervisningen blifvit uppförd.

Till stipendier åt elever vid folkskolelärare- och folkskolelärarinneseminarierna hafva för höstterminen 1888 anvisats tillsammans 36,820 kronor, hvarjemte stipendiemedel till sammanräknadt belopp af 4,350 kronor beviljats åt seminariel elever, som tala lappska eller finska språken.

Till samtliga statens seminarier har den genom Ecklesiastikdepartementets försorg anskaffade undervisningsmateriel blifvit kostnadsfritt utdelad.

Efter erhållet uppdrag har byråchefen för den inom Ecklesiastikdepartementet upprättade afdelning för ärenden angående folkundervisningen under sistlidet år verkställt inspektion af seminarierna i Stockholm, Upsala, Linköping, Skara, Lund, Göteborg och Karlstad.

Folkskoleinspektörernes för sista inspektionsperioden afgifna berättelser äro från trycket utgifna och utdelade till vederbörande. Folkskoleinspektionen.

Betänkande och förslag till en i vissa delar förändrad normalplan för undervisningen i folkskolor och småskolor har den 6 sistlidne December afgifvits af komiterade, som Kongl. Maj:t för detta ändamål förordnat. Komitébetänkande.

Enligt de, jemlikt föreskriften i folkskolestadgan den 20 Januari 1882, § 68, och nådiga cirkuläret den 24 November samma år, af domkapitlen och öfverstyrelsen för Stockholms stads folkskolor insända uppgifter angående folkundervisningen, funnos år 1887 i rikets 2,373 skoldistrikt 11 högre folkskolor samt

3,583 fasta och	811 flyttande, eller tillsammans	4,394 folkskolor, ¹
605 » »	515 » »	1,120 mindre folkskolor,
2,958 » »	1,855 » »	4,813 småskolor,

Summa 7,146 fasta och 3,181 flyttande, eller tillsammans 10,327 skolor, eller med inräknande af de högre folkskolorna 10,338.

I de högre folkskolorna undervisade 12 lärare samt i folkskolorna 4,285 lärare och 1,423 lärarinnor, tillsammans 5,708, mindre folkskolorna 256 » » 866 » » 1,122, småskolorna 433 » » 4,876 » » 5,309,

Summa 4,974 lärare och 7,165 lärarinnor, tillsammans 12,139,

eller med inräknande af de högre folkskolornas lärare 12,151 förutom 350 lärare, hvaraf 8 vid de högre folkskolorna, och 377 lärarinnor, eller tillsammans 727, som undervisat endast i öfningsämnen eller handaslöjder.

Antalet barn af 7—14 års ålder utgjorde 752,600, hvaraf 381,632 gossar och 370,968 flickor. Bland dessa hade	
under året undervisats	707,959,
» » ej åtnjutit undervisning	36,483,
hvarjemte uppgifter saknas om	8,158,
	Summa 752,600.

Bland de under året undervisade barn af 7—14 års ålder undervisades i	
sina egna distrikts fasta folkskolor	305,544,
» » » flyttande folkskolor	70,441,
» » » fasta mindre folkskolor	24,685,
» » » flyttande mindre folkskolor	28,393,
» » » fasta småskolor	109,752,
» » » flyttande småskolor	89,577,
folkskolor, mindre folkskolor och småskolor utom sina egna	
distrikt	12,479,
högre folkskolor	200,
allmänna läroverk och specialskolor	12,146,
enskilda skolor	17,777,
hemmen	36,965,
	Summa 707,959.

Bland de barn af 7—14 års ålder, hvilka under året ej åtnjutit undervisning, uteblefvo	
efter inhemtande af de i § 48 af folkskolestadgan föreskrifna insigter ..	6,192,
» godkänd afgangspröfning jemlikt § 47 af folkskolestadgan	15,665,
till följd af sjukdom eller naturfel	3,694,
af annan anledning	10,932,
	Summa 36,483.

Med inräknande af dem, som voro öfver eller under den ofvan angifna skolåldern af 7—14 år, undervisades i högre folkskolor 279 samt i folkskolor, mindre folkskolor och småskolor 685,156.

Utgifterna för högre folkskolor, folkskolor, mindre folkskolor och småskolor utgjorde under år 1887 enligt ofvannämnda insända uppgifter:

till lärares och lärarinnors aföning	8,237,635,06,
» skollokaler och inventarier	1,529,939,88,
» undervisningsmateriel	221,071,81,
» öfriga behof	1,635,965,71,
	Summa 11,624,612,46.

Lönets tillskott af allmänna medel hafva under år 1887 för aflöning af lärare och lärarinnor vid folkskolor och småskolor utgått med tillsammans 3,554,016 kronor 34 öre. Lönets tillskott.

Understöd har för år 1887 utgått till lärares aflöning vid 735 fortsättnings- skolor med tillsammans 45,075 kronor. Fortsättnings- skolor.

Understöd till 11 högre folkskolor har för år 1887 utgått med tillsammans 13,200 kronor. Högre folk- skolor.

På derom af vederbörande styrelser gjorda ansökningar har Kongl. Maj:t för år 1888 beviljat understöd åt 23 folkhögskolor med tillsammans 53,950 kronor. Enligt styrelsernas berättelser hafva under nämnda år i dessa skolor undervisats 644 manliga och 226 qvinliga, eller tillsammans 870 lärjungar. Folk- högskolor.

Till understöd åt mindre bemedlade lärjungar vid folkhögskolor har Kongl. Maj:t för år 1888 anvisat 15,930 kronor.

Kongl. Maj:t har genom nådigt cirkulär den 31 Maj 1888, i öfverensstämmelse med Riksdagens beslut, förordnat om understöd för år 1889 åt så väl manliga som qvinliga mindre bemedlade lärjungar vid folkhögskolor.

Understöd har för år 1887 utgått till 991 skolor, i hvilka meddelats under- visning i slöjd för gossar, med tillsammans 73,850 kronor 72 öre. Undervisning i slöjd.

Af de till Lappmarks ecklesiastikverk anslagna medel hafva under näst- lidna år aflönats 5 skolmästare och 14 kateketer, samt dels 70 lappska barn njutit underhåll och beklädnad, dels bidrag lemnats till underhåll af lappska barn. Lappmarks ecklesiastik- verk.

Till den nya lappskolan i Juckasjärvi församling har öfverlemnats full- ständig samling af undervisningsmateriel.

Till befrämjande af folkundervisningen bland de i rikets nordligare trakter bosatta finnar hafva för år 1888 beviljats understöd för höjande af folkskole- lärares löner till och öfver minimum samt till höjande af småskolelärares löner, hvarjemte särskildt understöd anvisats för reparation af skolhuset i Karesuando. Folkundervis- ningen bland finnar i rikets nordligare trakter.

För upprättande af fyra nya folkskolor i Neder Torneå, Karl Gustafs, Korpilombolo och Öfver Torneå församlingar har Kongl. Maj:t anvisat erforder- liga medel för lärarnes aflöning.

I ändamål att till nedsatt pris hållas folkskolorna till handa hafva jemte förut tillgänglig undervisningsmateriel följande läromedel blifvit anskaffade, Undervis- ningsmateriel.

nemligen: väggkarta öfver Nerike; taflor för åskådningsundervisningen; räkne-stafvar och väggtafla öfver våra vigtigaste foderväxter.

Åt finska skolor hafva undervisningsmateriel och läroböcker dels kostnads-fritt utdelats, dels till nedsatt pris hållits till handa.

Revision af Folkskolelärarynkes enke- och pupillkassas räkenskaper och förvaltning för åren 1885, 1886 och 1887 har blifvit under år 1888 granskad och berättelse derom afgifven af revisorer, som Kongl. Maj:t förordnat.

Understöd åt Kongl. Maj:t har för år 1888 af dertill anvisade medel beviljat understöd äldre folkskolelärare. åt 46 äldre, behöfvande folkskolelärare med tillsammans 8,700 kronor.

Läroanstalter för döfstumma och blinda. Vid allmänna institutet för döfstumma å Manilla voro under sistlidna läsår intagna 92 manliga och 42 qvinliga, tillsammans 134 elever. Af dessa voro 95 frielever, 26 betalande hel och 13 nedsatt afgift.

Vid institutets seminarium för döfstumlärares bildande voro under samma läsår intagna 1 manlig och 4 qvinliga, eller tillsammans 5 elever, af hvilka 2 vid läsårets slut undergingo afgangsexamen.

Vid institutet för blinda, som under vårterminen 1888 fortfarande varit inrymdt i förhyrd lokal i Hedvig Eleonora församling i Stockholm, men från den 1 Juli inflyttat i institutets nya lokal å Tomtebodan, i Solna församling, voro under sistlidna läsår intagna 35 manliga och 25 qvinliga, tillsammans 60 elever. Af dessa voro 35 frielever och 25 betalande. Under sistlidna år hafva 2 lärare-elever vid institutet njutit undervisning.

Vid institutets tryckeri har under sistlidna år tryckning af blindskrifter fortgått.

Vid blindskolan i Vexjö voro under sistlidna hösttermin intagna 29 barn och vid handverksskolan i Kristinehamn för äldre blinda hafva under samma termin 17 personer njutit undervisning.

Af de till understöd och uppmuntran åt mindre uppfostringsanstalter för döfstumma och blinda barn anvisade medel hafva för innevarande år bidrag lemnats åt 14 dylika anstalter med tillsammans 47,250 kronor. Antalet elever vid dessa anstalter utgör tillsammans 492.

Vid läroanstalterna för öfveråriga döfstumma voro under sistlidna hösttermin intagna tillsammans 122 elever, nemligen vid läroanstalten i Vadstena 48, i Skara 42 och i Bollnäs församling i erkestiftet 32.

Vid vårdanstalten i Skara för blinda döfstumma barn hafva under år 1888 fem sådana barn varit intagna till undervisning och vård.

Kongl. Maj:t har af det till understöd åt vittre författare beviljade anslag tilldelat särskilda belopp åt dels äldre vitterhetsidkare, dels yngre personer, som genom sina arbeten ådagalagt framstående anlag för vitterhet.

Understöd åt vittre författare.

Antiqvariska forskningsresor hafva under år 1888 genom Vitterhets-, historie- och antiqvitetsakademiens försorg blifvit företagna i åtskilliga delar af riket.

Antiqvariska forskningsresor.

På grund af förordningen den 15 Februari 1855 angående ersättning för understöd, som af fattigvårdssamhällen i ett af de förenade rikena Sverige och Norge lemnas behöfvande personer från det andra riket, har under år 1888 likvid för år 1886 emellan de båda statskassorna egt rum.

Fattigvården.

Af anslaget till sådan fattigvård, som bör af staten bekostas, hafva den 6 April 1888 särskilda belopp blifvit ställda till disposition af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Jemtlands, Vesterbottens och Norrbottens län.

Kongl. Maj:t har den 30 November 1888 af anslaget till uppfostringsanstalter för sinnesslöa barn tilldelat 12 sådana anstalter understöd med tillhoppa 27,100 kronor; och hafva samtliga dessa anstalter blifvit under år 1888 inspekterade.

Uppfostringsanstalter för sinnesslöa barn.

I likhet med hvad under flera föregående år egt rum har Kongl. Maj:t bemyndigat Medicinalstyrelsen dels att genom utsände sakkunnige inspektörer låta i de städer och större orter, som beträffande helsovården äro likställda med städer, verkställa sanitära besigtningar, der sådana af styrelsen ansåges behöfva, dels ock att genom vederbörande provinsialläkare likaledes låta i sanitärt afseende besigtiga sådana inom deras distrikt belägna ställen, der en större befolkning är sammanträngd.

Helsovården.

Kongl. Maj:t har meddelat bestämmelser i fråga om tillämpning af helsovårdsstadgans föreskrifter rörande stad: å Hesselholms stationsområde, å visst område af hemmanen N:r 10 och 14 Härlöf, å Hvetlanda by, å Skärhamns fiskeläge, å Nya Kopparbergs kyrkoby, å strandlägenheten Fjellbacka samt å Tierps stationsområde.

Asylen vid Lunds hospital: Paviljongerna I, II, III, IV och VI hafva under år 1888 uppmurats och förts under tak samt grunden till paviljongen VII blifvit lagd, hvarjemte verkstadshuset fullbordats.

Hospitalsväsendet.

Nyköpings hospital: Under år 1888 har den nya byggnaden, afsedd för lugna patienter, blifvit uppmurad och förd under tak. Smärre inredningsarbeten i densamma hafva äfven blifvit påbörjade.

Vexjö hospital: En ny tvättstuga har under året blifvit uppförd, hvarjemte en ny vattenledning med brunnar blifvit nedlagd.

Hospitalet vid Piteå: Sedan Riksdagen för år 1889 anvisat ett belopp af 25,000 kronor till förvärfvande af byggnadsplats för ett nytt hospital, beläget inom något af rikets två nordligaste län, har Kongl. Maj:t uppdragit åt sin Befallningshafvande i Norrbottens län att för ändamålet inköpa mark å Pit-holmen i närheten af Piteå.

Medicinal-
väsendet.

Kongl. Maj:t har medgifvit rättighet till tjänstårsberäkning, lika med den civile läkare i statens tjänst åtnjuta, för ytterligare två amanuenser vid serafimer-lasarettet i Stockholm, för läkarne vid Stockholms stads sjukhus S:t Göran, för en distriktsläkare i Ockelbo och Åmots kommun, för en vid Teckomatorps jern-vägsstation, för en inom Julita socken, för en vid Gellivare kyrkoplats samt för en i Sundbybergs köping.

Kongl. Maj:t har förordnat, att ett nytt, personligt privilegieradt apotek skall inrättas i Linköping, äfvensom att medikamentsförrådet vid Storviks jernvägsstation skall förändras till sjelfständig apoteksinrättning med personligt privilegium. Vidare har Kongl. Maj:t medgifvit, att medikamentsförråd må inrättas i Tranås köping, i Byske socken samt i Julita socken.

Vid 1888 års början uppgick barnmorskornas antal i hela riket till 2,455.

Under loppet af år 1888 hafva 100 elever blifvit vid rikets tre läroanstalter för barnmorskor examinerade i den allmänna förlossningskonsten och förklarats berättigade att utöfva barnmorskeyrket. Bland dem hafva utgått från Stockholms läroanstalt 47, från Göteborgs 35 och från Lunds 18. Af examinerade barnmorskor hafva i Stockholm 50 och i Göteborg 28, hvilka efter erhållen undervisning ådagalagt goda insigter och färdighet jemväl i den instrumentala förlossningskonsten, förklarats berättigade att under vissa vilkor utöfva äfven denna del af förlossningskonsten.

Enligt en af Medicinalstyrelsen år 1888 till Kongl. Maj:t afgifven berättelse angående skyddskoppypningen i riket, utgjorde antalet af dem, som under år 1887 med framgång vaccinerats, 112,119.

Veterinär-
undervis-
ningen.

Enligt en af Veterinärinstitutet i Stockholm under år 1888 afgifven berättelse för år 1887 hafva under sistberörda år 130 personer vid institutet åtnjutit undervisning, hvaraf 95 såsom veterinärelever och 35 såsom hofslagarelärlingar. Under samma år hafva af veterinäreleverna utexaminerats 14, 3 afgått till annat yrke och 1 afidit, så att vid årets slut återstodo 77. Af hofslagarelärlingarne aflade under året 16 civile och 8 militäre hofslagareexamen.

Enligt en af Veterinärinrättningen i Skara under år 1888 afgifven berättelse rörande nämnda inrättnings verksamhet och förvaltning under år 1887 hafva

under sistberörda år derstädes undervisats 21 veterinärelever, af hvilka 8 ut-examinerats såsom privatveterinärer. Af by- och sockensmeder hafva 14 erhållit praktisk undervisning i hofbeslagskonsten.

Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all Kongl. nåd och ynnest städse välbevågen. Stockholms slott den 17 Januari 1889.

O S C A R.

A X E L Ö R B O M.
